

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ KAPSAMINDA
UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANLIĞININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

Alper AYTAÇ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ramazan SAĞ

Burdur, 2010

MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 24.12.2010 tarih ve 2009/23 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 14.01.2010 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Alper Aytaç' ın "Uygulama Öğretim Elemanlığının Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI)

:Yrd. Doç. Dr. Ramazan Sağ

ÜYE

:Doç. Dr. Ekber Tomul

ÜYE

:Yrd. Doç. Dr. Kenan Demir

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

Bildirim Sayfası

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.02.2010

Alper AYTAÇ

ÖZET

Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlığının Değerlendirilmesi

Alper AYTAÇ

Bu araştırma, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığının çeşitli yönleriyle değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın evrenini, 2008–2009 öğretim yılında Türkiye’de bünyesinde Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı bulunan eğitim fakülteleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde, eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Lisans Programlarının son sınıflarında ve birinci öğretimlerinde okuyan öğretmen adaylarının sayılarına göre (0-50, 51-100, 101-150, 151-200) kümelere bölünmüş ve her kümeye % 20’lik seçim oranı uygulanmıştır. Bunun sonucunda toplam 12 eğitim fakültesi örnekleme alınmıştır. Araştırmanın verileri, “Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi” ve “Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmanın yanı sıra MANOVA ve ANOVA istatistik teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonunda Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı uygulama koordinatörlüklerinin uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesi konularında önceden belirlenmiş sistemlerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulama öğretim elemanlığının iletişim rolü en yüksek aritmetik ortalamaya sahip iken, rehberlik rolü de en düşük aritmetik ortalamaya sahiptir. Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, onların akademik unvanlarına göre farklılaşmazken, “cinsiyet” ve “eğitim bilimleri ve/veya öğretim derslerine girme” özelliklerine göre anlamlı farklılıkların olduğu saptanmıştır. Buna göre, erkek uygulama öğretim elemanları rehberlik rolünü daha iyi yerine getirmektedirler. Yine, eğitim bilimleri veya öğretim derslerine giren uygulama öğretim elemanlarının, diğerlerine göre rehberlik rolünü daha iyi yerine getirdikleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul uygulama çalışmaları, öğretmenlik uygulaması dersi, uygulama öğretim elemanlığı.

ABSTRACT

Evaluation of University Supervisory as Part of Teaching Practice Course

Alper AYTAÇ

This study was conducted with the aim of evaluating various aspects of university supervisory as part of the teaching practice course. In the study, the descriptive survey model was used and the universe was composed of the education faculties which ran Class Teaching Undergraduate Programs in Turkey in 2008-2009 academic year. In the sample of the study, faculties of education were grouped according to the number of teacher candidates (0-50, 51-100, 101-150, 151-200) pursuing their studies in their last year and first teaching section in Class Teaching Undergraduate Programs, and each group was allocated 20% ratio for selection. As a result, a total of 12 faculties of education were included in the sample. The data of the study were gathered using the "University Supervisory Practices Questionnaire" and the "University Supervisory Roles Scale". In the analysis of the data, numbers, percentages, arithmetic means and standard deviations, as well as Manova and Anova statistical techniques were used. As a result of the study, the Class Teaching Department practice coordinatorships were found to have no specific system in the selection and training of university supervisors. The communication role of university supervisory has the highest arithmetic mean; nevertheless, the guide role of university supervisory has the least arithmetic mean. The degrees to which university supervisors perform their practice teaching roles did not show differences according to their titles; however, significant differences were found according to "sex", "doing courses on education sciences or instruction courses". Based on this, male university supervisors were found to better perform their role as a guide. In addition, those university supervisors who teaching courses in educational sciences or instruction courses performed their role as guides better than other supervisors.

Key Words: School practice work, teaching practice course, university supervisory.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
BİLDİRİM.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ÖNSÖZ.....	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	6
1.2. Problem.....	6
1.2.1. Alt Problemler.....	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Araştırmanın Varsayımı.....	8
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.6. Tanımlar.....	9
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	10
2.1.1. Okul Uygulama Çalışmaları ve Örgütlenmesi.....	10
2.1.2. Okul Uygulama Çalışmaları Kapsamındaki Dersler.....	11
2.1.2.1. Okul Deneyimi dersleri.....	12
2.1.2.2. Öğretmenlik Uygulaması dersi.....	14
2.1.3. Uygulama Öğretim Elemanlığı ve Rollerini.....	15
2.1.3.1. Çeşitli ülkelerde uygulama öğretim elemanlığı rolleri.....	17
2.1.3.2. Uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesi.....	20
2.2. İlgili Araştırmalar.....	20
2.2.1. Rehberlik.....	21
2.2.2. İletişim.....	27
2.2.3. Liderlik.....	29

BÖLÜM III.....	31
YÖNTEM.....	31
3.1. Araştırmanın Modeli.....	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	31
3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması.....	34
3.3.1. Uygulama Öğretim Elemanlığı Roller Ölçeği.....	35
3.3.2. Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi.....	39
3.3.3. Araçların Uygulanması.....	39
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	40
BÖLÜM IV.....	41
BULGULAR ve YORUM.....	41
4.1. Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları.....	41
4.2. Uygulama Öğretim Elemanlığı Roller.....	45
4.3. Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Yerine Getirme Düzeylerinin Mesleki ve Kişisel Özelliklerine Göre Değişimi.....	50
BÖLÜM V.....	57
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	57
5.1. Sonuç.....	57
5.2. Öneriler.....	59
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	66
EK-1: Deneme Uygulaması İzin Belgesi.....	67
EK-2: Ortak Varyans Değerleri.....	68
EK-3: Faktör Analizi Sonuçları – Birinci Döndürme.....	69
EK-4: Faktör Analizi Sonuçları – İkinci Döndürme.....	70
EK-5: Maddelerin ve Faktörlerin Güvenirlik Analizi Sonuçları -1.....	71
EK-6: Maddelerin ve Faktörlerin Güvenirlik Analizi Sonuçları -2.....	72
EK-7: Nihai Ölçeğe İlişkin Veriler.....	73
EK-8: Uygulama Öğretim Elemanlığı Roller Ölçeği.....	74
EK-9: Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi.....	76

EK-10: Açıklama ve Teşekkür-I.....	77
EK-11: Açıklama ve Teşekkür-II.....	78
ÖZGEÇMİŞ.....	79

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Araştırma Örneklemi ve Erişim Durumu.....	32
2. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri.....	33
3. Uygulama Öğretim Elemanlarının Mesleki ve Kişisel Özellikleri.....	34
4. Faktör Analizi Ön Yeterlilik Değerleri.....	36
5. Uygulama Öğretim Elemanı Tercihindeki Öncelikler.....	41
6. Anabilim Dalı Dışından Uygulama Öğretim Elemanı Görevlendirmesinde Tercih Öncelikleri.....	43
7. Uygulama Öğretim Elemanlarına Dönük Etkinlik Yapma Durumları.....	44
8. Uygulama Öğretim Elemanlarının Rehberlik Rollerini Yerine Getirme Düzeyleri.....	45
9. Uygulama Öğretim Elemanlarının Liderlik Rollerini Yerine Getirme Düzeyleri.....	48
10. Uygulama Öğretim Elemanlarının İletişim Rollerini Yerine Getirme Düzeyleri.....	49
11. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Akademik Unvan Özellğine Göre MANOVA Sonuçları.....	51
12. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeyleri ve Eğitim Bilimleri veya Öğretim Derslerine Girme Durumlarına İlişkin Betimsel Bilgiler.....	52
13. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Eğitim Bilimleri veya Öğretim Derslerine Girme Durumlarına Göre MANOVA Sonuçları.....	52
14. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Eğitim Bilimleri veya Öğretim Derslerine Girme Durumlarına Göre ANOVA Sonuçları.....	53
15. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeyleri ve Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Betimsel Bilgiler.....	54
16. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Cinsiyet Özelliklerine Göre MANOVA Sonuçları.....	55
17. Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Cinsiyet Özelliklerine Göre ANOVA Sonuçları.....	56

ÖNSÖZ*

Öğretmen adaylarını gerçek öğretmenlik yaşantılarına hazırlayan Okul Uygulama Çalışmaları, öğretmen eğitimi programlarının önemli bir deneyim alanını oluşturmaktadır. Okul Uygulama Çalışmaları, eğitim fakültesi ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) işbirliği ile yürütülen bir süreçtir. Bu süreçte öğretmen adaylarına mesleki rehberlik yapmakla görevli yetkililerden biri MEB'e bağlı okullarda yer alan uygulama öğretmenleri iken, diğeri eğitim fakültelerinde öğretim elemanı olarak yer alan uygulama öğretim elemanlarıdır. Alanyazında, Okul Uygulama Çalışmalarına ilişkin çeşitli araştırmalar yer almakla birlikte, bu sürecin önemli boyutlarından birini oluşturan uygulama öğretim elemanlığına ilişkin sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, uygulama öğretim elemanlarının mesleki rehberlik hizmetleri ile fakültelerde uygulama öğretim elemanlığı uygulamalarını irdeleyen araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu yönüyle bu araştırmanın ilgili alanyazına ve genel anlamda da sınıf öğretmeni eğitimi programlarının geliştirilmesine bir katkı getireceği düşünülmektedir. Bu araştırmayla, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığı çeşitli yönleriyle değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın problemi, amacı ve önemi tartışılmaktadır. İkinci bölümünde araştırmanın kuramsal temelleri ve ilgili alanda yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi, dördüncü bölümünde araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır. Araştırmanın son bölümü ise, araştırmanın sonuçları ve önerilerden oluşmaktadır.

Öncelikle, araştırmanın yürütülmesinde destek sağlayan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Koordinatörlüğüne teşekkür ediyorum. Araştırmanın her aşamasında beni etkin bir şekilde yönlendiren, sosyal bilimler ve bilimsel yöntemler konusunda bana her fırsatta rehberlik eden ve aynı zamanda tez danışmanım olan Yrd. Doç. Dr. Ramazan SAĞ'a çok teşekkür ediyorum. Aynı zamanda desteklerini gördüğüm arkadaşlarım Ramazan SEZER'e, Selçuk ERTEM'e, Kübra KORKUT'a, Demet ÖRMECİ'ye teşekkür ediyorum. Bunun yanında, yüksek lisansa başladığım günden beri bana olan destek ve güvenlerini her zaman arkamda hissettiğim aileme ve burada isimlerini yazamadığım tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Aralık 2009

Alper AYTAÇ

*Bu araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Tarafından 0051-YL-08 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

BÖLÜM I

Giriş

Eğitim, insanoğlunun var oluşundan beri üzerinde durulan bir olgudur. Geçmişten günümüze insan yaşamındaki değişimler, beraberinde birtakım ihtiyaçları da getirmiştir. Özellikle, sanayi devriminden beri bilgi ve teknolojiye önüne geçilemez biçimde bir ilerleme söz konusudur. Bilgi ve teknolojiye meydana gelen bu gelişmeler, toplumların eğitim konusuna daha çok önem vermelerini sağlamıştır. Bu ilerlemeye ayak uydurmaya çalışan toplumlar, ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşabilen, olaylar karşısında bilimsel akıl yürütebilen ve elde ettiği bilgiyi sorgulayarak içselleştirebilen bireylere ihtiyaç duymaktadırlar.

Öğrenciyi merkeze alan çağdaş eğitim yaklaşımlarında öğrencinin, bilgiyi yaparak yaşayarak içselleştirmesi beklenir. Öğretmen ise öğretme-öğrenme sürecinde sınıfta disiplini sağlayan, yazılı kaynaklardaki bilgiyi öğrencilerine aktaran değil; tersine öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme-öğretme ortamları oluşturan konumundadır. Öğrencilere öğrenmeyi öğretmekle görevli olan öğretmenin bu süreçteki asıl işlevi ise yol göstericilik olup aynı zamanda öğretme-öğrenme sürecinde rol model olmaktır. Buna göre eğitimin işlevi bireyin sadece bilişsel açıdan geliştirilmesi değil; aynı zamanda bireyin sosyal yaşama uyum kapasitesini geliştirmektir (Gözütok, 2007; Gutek, 2006; Senemoğlu, 2004). Bu açıdan bakıldığında, öğretmenlerin üzerinde önemli bir yükün bulunduğunu söylemek mümkündür.

Çağın gerektirdiği özelliklere sahip bireylerin yetişmesi için nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli bir öğretmen ise, mesleki ve kişisel olmak üzere iki temel özelliğe sahiptir. Mesleki özellikler; genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisidir. Kişisel özellikler ise; kişinin mesleğe yatkınlığı, açık fikirli, anlayışlı, cesaretlendirici, destekleyici ve model olma şeklinde sıralanabilir. Kişinin nitelikli bir öğretmen olabilmesi için mesleki ve kişisel özelliklerinin birbirini tamamlar şekilde olması gerekmektedir (Erden, 2004; Kavcar, 1999, 2002). Öğretmenler, özellikle mesleki özelliklerini hizmet öncesi eğitimdeki kuramsal ve uygulama içerikli derslerle kazanmaktadırlar. Hizmet öncesi öğretmen eğitimi, mesleğe ilişkin ilk kuramsal ve aynı zamanda uygulamaya dayalı öğrenmelerin ilk olarak gerçekleştiği dönem olması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında 1998 yılı ile birlikte bir dönüşüm yaşanmıştır. Yeniden yapılanma olarak adlandırılan bu süreç ile öğretmen

eğitimi programlarında yer alan kuramsal bilgilerin uygulama sahasında yaşama geçirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda, ğretmen adaylarının okullarda geekleştirecekleri uygulamaların ğretmen eğitimi programlarının en önemli boyutlarından birisini oluşturduğu söylenebilir. Okul Uygulama çalışmalarının sağlıklı bir şekilde geekleştirebilmesi için eğitim fakültelerinin okullarla işbirliği yapması ve ğretmen eğitiminde sorumluluğu bir lde okullarla paylaşması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda, Yüksek ğretim Kurulunca, Dünya Bankası destekli Hizmet ncesi ğretmen Eğitimi Geliştirme Projesi (1994–1997) kapsamında Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu işbirliği Programı geliştirilmiştir. Bu programda Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu işbirliğinde  taraf tanımlanmıştır. Bunlar, eğitim fakültesi, uygulama okulu ve milli eğitim mdrlğüdür. Bu işbirliği, hizmet öncesi ğretmen eğitimi programının Okul Uygulama alışmaları kapsamındaki çalışmaları içermektedir. Okul Uygulama alışmaları  dersten oluşmaktadır. Bunlar, Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve ğretmenlik Uygulaması dersleridir. Bununla birlikte, 2006–2007 ğretim yılından itibaren uygulamaya konulan hizmet öncesi ğretmen eğitimi programlarında Okul Deneyimi dersi tek ders olarak yer alırken, ğretmenlik Uygulaması dersi, ğretmenlik Uygulaması I ve ğretmenlik Uygulaması II olmak üzere iki ders olarak yapılandırılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1998; Yüksek ğretim Kurulu [YK], 1998a, 2007).

Öğretmen adayları Okul Uygulama alışmaları kapsamındaki derslerden Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinde geek sınıf ortamındaki ğretmen ve ğrenci davranışlarını, öğretme-öğrenme ortamında kullanılan etkinlikleri doğrudan gözlemeleme imkânı bulurlar. Okul Deneyimi derslerinde genel anlamda gözlemci olarak yer alan ğretmen adayları ğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında ise doğrudan öğretme-öğrenme ortamının içerisinde öğretici konumunda yer alırlar. Bu kapsamda ğretmen adayları uygulama okulundaki derslere hazırlıklı olarak gelerek sınıfın geek öğretmeninin yerine öğretmenlik uygulamaları yaparlar. Bu sayede ğretmen adayları eğitim fakültelerinde aldıkları kuramsal bilgileri geek sınıf ortamında bizzat uygulama imkânı bulabilmektedirler. Bu uygulama çalışmaları sırasında ğretmen adaylarına mesleki rehberlik hizmeti sunmakla görevli olan yetkililer yer almaktadır. Bu yetkililerden biri uygulama okulunda öğretmenlik yapan uygulama öğretmenleri, diğer i se eğitim fakültelerinde ğretim elemanı olarak görev yapan uygulama ğretim elemanlarıdır. Gerek uygulama öğretmenlerinden gerekse uygulama ğretim elemanlarından ğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için çaba harcamaları beklenir (YK, 1998a, 1998b). Nitekim yapılan bir araştırmada (şahin, Erdoğan ve Aktürk, 2007) Okul

Uygulamaları Çalışmaları sürecinde öğretmen adaylarının bu süreçten verimli bir şekilde yararlanabilmelerini sağlayan en önemli etmenlerin başında uygulama öğretmeni ile uygulama öğretim elemanlarının geldiği ortaya konmuştur.

Okul Uygulama Çalışmalarında yer alan bu yetkililerden özellikle uygulama öğretim elemanları, öğretmen adayını öğretmenlik uygulamalarına hazırlamak, öğretmen adayının çalışmalarını düzenli biçimde izleyerek öğretmen adayına geribildirimde bulunmak, yine uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberlik ve danışmanlığı yapmak gibi görevlerinden dolayı önemli bir role sahiptirler. Bunun yanı sıra, uygulama öğretim elemanları Okul Uygulama Çalışmaları sürecini uygulama öğretmeni ile birlikte götürmekle birlikte, öğretmen adayının uygulamaya ilişkin başarı değerlendirmesini yapması (MEB, 1998; YÖK, 1998b) itibarıyla de öğretmen adayı açısından önem arz etmektedir.

Türkiye'deki Okul Uygulama Çalışmaları sürecinin tanıtımından sonra, bazı ülkelerdeki Okul Uygulama Çalışmalarını kısaca tanıtmamızın yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, İnternet üzerinden ulaşılabilen Singapur, Amerika Birleşik devletleri (ABD) ve Avustralya'daki Okul Uygulama Çalışmaları verilecektir. İlk olarak Singapur, ikinci olarak Avustralya, son olarak da ABD'deki Okul Uygulama Çalışmaları sürecine bakılmıştır. Bunun için üniversitelerin Okul Uygulama Çalışmalarına ilişkin olarak hazırlamış oldukları yönerge ve kılavuzlar ile konu ile ilgili yayınlardan yararlanılmıştır.

Singapur'da hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında 1999 yılı ile birlikte bir değişim yaşanmıştır. Bu doğrultuda, Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında yeni bir yapıya gidilmiştir. Okul Uygulama Çalışmaları İşbirliği Modeli adı verilen bu yapıda öğretmen adaylarının kuramsal bilgileri aldıkları eğitim fakültesi ve öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını yürüttükleri Eğitim Bakanlığına bağlı okullar yer almaktadır. Yeni yapı ile birlikte uygulama okulları (Uygulama Okulu Rehberi) ve eğitim fakülteleri (Eğitim Fakültesi Uygulama Rehberi) bünyesinde koordinatörlükler kurulmuştur. Uygulama okullarındaki rehber her okul için atanmaktadır. Bu yetkilinin görevi, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını denetlemektir. Eğitim fakültelerinin görevlendirdiği rehberin görevi ise belli bir bölgedeki okullarda yer alan uygulama öğretim elemanlarının da içinde bulunduğu uygulama çalışmalarını yönlendirmektir. Bir diğer görevi ise, uygulama okulu rehberi ile eğitim fakültesi arasında köprü işlevi görmektir. Önceki yapının aksine bu yeni yapıda uygulama öğretim elemanlarının işlevi azaltılırken, uygulama öğretmenlerinin işlevi ise artırılmıştır. Buna göre, öğretmen adayının program bilgisinin

değerlendirilmesinde uygulama öğretmenleri etkin bir durumda bulunmaktadır. Her uygulama çalışmasının sonunda ise uygulama okulu rehberi, eğitim fakültesi uygulama rehberi ve öğretmen adaylarından sorumlu uygulama öğretmenlerinin katıldığı “Uygulama Değerlendirme Paneli” adı verilen ve öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının ele alındığı bir değerlendirme toplantısı yapılmaktadır (Wong ve Chuan, 2002).

Avustralya’daki Okul Uygulama Çalışmaları süreci, Sidney (Sydney University) ve Edit Kovan (Edith Cowan University) üniversitelerinin Okul Uygulama Çalışmalarına ilişkin hazırlamış oldukları kılavuz ve yönergelerde verilen bilgiler aracılığıyla tanıtılmaya çalışılmıştır. Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde, öğretmen adaylarının kuramsal ağırlıklı bilgileri aldıkları eğitim fakültelerinin uygulama koordinatörlükleri ile okulların yönetimlerinin oluşturdukları uygulama koordinatörlükleri ve bu koordinatörlüklerin görevlendirdikleri uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri yer almaktadır. Bu süreçte eğitim fakültelerinin görevlendirmiş oldukları uygulama öğretim elemanları ve okullarda yer alan uygulama öğretmenlerinin temel görevi, öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde aldıkları kuramsal içerikli bilgileri gerçek sınıf ortamında hayata geçirmelerinde onlara yardımcı olmaktır. Bu süreçte uygulama öğretim elemanları, uygulama okulu yönetimi, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları arasında köprü işlevi görmektedir. Uygulama öğretim elemanlarının belirli zamanlarda uygulama okulunu ziyaret ederek öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını izlemeleri ve öğretmen adaylarına yazılı ve sözlü dönüt vermeleri beklenmektedir. Öğretmen adaylarının başarıları ise uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretmenleriyle birlikte işleme aldıkları “Genel Değerlendirme Formu” belgesi yoluyla saptanır (Sydney University, 2009; Edith Cowan University, 2009).

ABD’deki Okul Uygulama Çalışmaları Princeton Üniversitesi’nin (Princeton University) yönergelerinde tanımlanan bilgiler aracılığıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Yönergede, öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumluluklarının tanımlandığı görülmektedir. Uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları şöyle tanımlanmıştır (Princeton University, 2006):

- Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında öğretmen adaylarını 8 hafta izleme,
- Uygulama çalışmalarını her gözlemlerinden sonra öğretmen adaylarıyla uygulama çalışmalarını tartışma ve öğretmen adaylarına

yazılı dönütler verme (Dönütlerin öğretmen adaylarının iki uygulama çalışmasını videoya kaydederek yapılması istenir.),

- “Öğretmen Adayı Değerlendirme” formu ile son değerlendirmeyi yapma,
- Uygulama öğretmenleri ile Okul Uygulama Çalışmaları sürecini görüşme.

Diğer bazı üniversitelerde uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları ise yayınlamış oldukları bilgi dosyaları aracılığıyla özetle şu şekilde tanımlanabileceği düşünülmektedir (California State University, 2006; Colorado University, 2007; Princeton University, 2006):

- Uygulama okulu ile fakülte arasında işbirliği sağlayarak köprü işlevi görme,
- Öğretmen adayı ile yakın iletişim içinde olma,
- Öğretmen adayının uygulama çalışmalarını düzenli olarak izleme,
- Öğretmen adayları ile seminer çalışmaları yapma,
- Öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini geliştirmesi yönünde özgüven geliştirmesine yardımcı olma,
- Okul Uygulama Çalışmalarına ilişkin değerlendirmelerini yazılı olarak uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları ile paylaşma,
- Okul Uygulama Çalışmaları sürecini uygulama öğretmeni ile işbirliği içerisinde yürütme.

Türkiye ve incelenen diğer ülkelerde uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumluluklarını nasıl yerine getirecekleri resmi belgelerle tanımlanmış olmasına rağmen, araştırmalar (Azar, 2003; Can, 2001; Demircan, 2007; Eraslan, 2008; Kudu, Özbek ve Bindak, 2006; Özmen, 2008; Parker, 2005; Sılay ve Gök, 2007; Saratlı, 2007; Tang, 2003) öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirmelerinde çeşitli sorunların olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sorunların başında, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını düzenli olarak izleyip dönüt vermemeleri, öğretmen adaylarını mesleğe yönelik yeterince yönlendirmemeleri ve öğretmen adayları ile sağlıklı bir iletişim kuramamaları gelmektedir.

Alan yazında yapılan bu araştırmalarda Okul Uygulama Çalışmalarının uygulama öğretmenliği, uygulama öğretim elemanlığı, uygulama okul koordinatörlüğü, eğitim

fakültesi koordinatörlüğü gibi birimlerinin en az ikisinin birlikte incelendiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle, ulaşılabilen araştırmalar temel alındığında doğrudan uygulama öğretim elemanlığı rollerini ve eğitim fakültelerindeki uygulama öğretim elemanlığı uygulamalarını inceleyen araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca, uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve görevlendirilmesine ilişkin eğitim fakültelerinin izlediği politikalarla ilgili herhangi bir araştırmaya da rastlanılmamıştır. Sözelimi yapılan bir araştırmada (Paker, 2005) Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar ele alınmış; fakat eğitim fakültelerinde uygulama öğretim elemanı seçimi ve yetiştirilmesine ilişkin bir çalışma yapılmamıştır. Ayrıca, bu araştırmada uygulama öğretmenliği ve uygulama öğretim elemanlığı uygulamaları birlikte ele alınmış; bir başka deyişle tek bir uygulama derinlemesine incelenmemiştir. Oysaki uygulama öğretim elemanları, öğretmen adayları için önemli bir aşama olan Okul Uygulama Çalışmaları sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlayan süreçteki önemli yetkililerden biridir. Bu nedenle uygulama öğretim elemanlığının, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde gerek işlevleri gerekse bu alanla ilgili yürütülen kurum içi politikalar bakımından ele alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma, bu eksiklikleri tanımlamak üzere tasarlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilk olarak Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretim elemanlarının, uygulama öğretim elemanı olarak seçimi ve yetiştirilmesine ilişkin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Uygulama Koordinatörlüklerinin uygulamalarını ortaya koymaktır. Bunun yanı sıra, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin saptanması amaçlanmıştır.

Problem

Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Uygulama Koordinatörlüklerinin uygulama öğretim elemanı seçimi ve yetiştirilmesine ilişkin gerçekleştirdikleri uygulamalar ile öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeyleri nedir?

Alt Problemler

1. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalları Uygulama Koordinatörlüklerinin Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlarını;
 - a. Seçerken dikkate aldıkları ölçütler ve
 - b. Yetiştirmeye yönelik gerçekleştirdikleri etkinlikleri nedir?
2. Öğretim elemanları, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığı rollerini ne ölçüde yerine getirmektedirler?
3. Öğretim elemanlarının, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarına dönük uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeyleri;
 - a. Akademik unvanlarına,
 - b. Eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına ve
 - c. Cinsiyet özelliklerine

göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Hizmet öncesi öğretim eğitimi programlarında yer alan Okul Uygulama Çalışmaları kapsamındaki dersler büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğretmen adayları bu dersler sayesinde eğitim fakültelerinde aldıkları kuramsal içerikli bilgileri gerçek sınıf ortamında yaşama geçirebilme imkânı bulabilmektedirler. Öğretmen adaylarına mesleki rehberlik yapmak üzere görevlendirilen uygulama öğretim elemanlarının işlevlerinin tanınmasının, başta hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarını yürüten uygulayıcılar olmak üzere bu alanda çalışma yapan araştırmacılara zengin bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan, alanyazında ulaşılabilen araştırmalar incelendiğinde, doğrudan uygulama öğretim elemanlığı rollerini ve eğitim fakültelerinin bu konudaki uygulamalarını irdeleyen araştırmaların bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca, Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersi üzerine yapılan bu araştırmalarda uygulama öğretim elemanlığı boyutuna gerekli önemin verilmediği izlenimi edinilmiştir. Bu araştırmada ise, eğitim fakültelerinde uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesi ile uygulama öğretim elemanlığı rollerinin yerine getirilme düzeyleri çeşitli açılardan ele alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu araştırmanın uygulama öğretim elemanlığı uygulamalarına

ve bununla ilgili izlenecek politikalara yol gösterici bir nitelik taşıyacağı ve bu yönüyle alanyazına önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, alanyazında ulaşılabilen araştırmalar baza alındığında uygulama öğretim elemanlığı rollerine ilişkin herhangi bir ölçeğin yer almadığı görülmüştür. Bu araştırma ile bu eksiklik giderilmeye çalışılmış ve uygulama öğretim elemanlığı rollerine ilişkin Likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçeğin sınıf öğretmenliği anabilim dalı dışında aynı zamanda farklı anabilim dalları üzerinde uygulama öğretim elemanlığı rollerini değerlendirmek isteyen araştırmacılarca da kullanılabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Varsayımı

Araştırmaya katılan uygulama koordinatörlükleri ve öğretmen adaylarının veri toplama araçlarını samimi bir şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma sınıf öğretmeni eğitimi programları kapsamında uygulama öğretim elemanlığı uygulamasını değerlendirmek amacıyla yapıldığı için, eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalları ele alınmıştır. Bu doğrultuda araştırma, 2008–2009 öğretim yılı itibarıyla Türkiye’de bünyesinde Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı bulunan üniversitelerin eğitim fakülteleri ile sınırlı tutulmuştur. Bunun yanı sıra, araştırma, her eğitim fakültesinde ikinci öğretim olmaması nedeniyle sadece birinci öğretim ile sınırlandırılmıştır.

Uygulama öğretim elemanlığının değerlendirilmesinde, sadece sınıf öğretmenliği son sınıf öğretmen adayları ve sınıf öğretmenliği anabilim dalı uygulama koordinatörlüklerinden veri elde edilmiştir. Bunların dışında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarından da veri toplanabilmesi durumunda araştırmanın daha geniş kapsamlı olması mümkündür. Fakat araştırma, Türkiye çapında yapıldığından bu kadar büyük bir örneklemden veri toplanmasında güçlükler çıkabileceği ve ekonomik açıdan ağır bir yük getireceğinin düşünülmesinden ötürü uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları kapsam dışında tutulmuştur.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise, araştırma kapsamında uygulama öğretim elemanlığının sadece uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeyleri ile uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesi üzerinedir. Çünkü

Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığının değerlendirilmesinde, uygulama öğretim elemanlarının bu süreçte üstlendikleri roller ile eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dalı uygulama koordinatörlüklerinin uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesine ilişkin izledikleri politikaların, bu konuda belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Tanımlar

Okul Uygulama Çalışmaları: Öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde aldıkları kuramsal temelli bilgileri gerçek okul ortamında gözleme ve uygulama yapma imkânı bulabildiği ve bünyesinde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini bulduran uygulama çalışmalarıdır.

Öğretmen Adayı: Sınıf öğretmeni eğitimi programının sekizinci yarıyılında Öğretmenlik Uygulaması dersini almakta olan eğitim fakültesi öğrencisidir.

Öğretmenlik Uygulaması: Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında, öğretmen adaylarının bir dönem boyunca gerçek sınıf ortamında mesleki uygulamalar yaptığı derstir.

Sınıf Öğretmenliği ABD Uygulama Koordinatörlüğü: Eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümleri kapsamında bulunan ve kendi bünyesinde Okul Uygulama Çalışmaları sürecini yöneten anabilim dalı koordinatörlüğüdür.

Uygulama Öğretim Elemanı: Öğretmenlik Uygulaması dersi sürecinde öğretmen adaylarına mesleki rehberlik hizmeti sunmakla görevlendirilerek uygulama öğretim elemanlığı rolünü üstlenen öğretim elemanıdır.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Roller: Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanları tarafından öğretmen adaylarına sınıf öğretmenliğine yönelik becerileri öğrenmeleri için iletişim, rehberlik ve liderlik boyutlarını kapsayan mesleki çabaların tümü, diğer bir ifadeyle mesleki rehberlik hizmetleridir.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde sırasıyla Okul Uygulama Çalışmalarının örgütlenmesi, Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında yer alan dersler, uygulama öğretim elemanlığı rolleri betimlenmeye çalışılmıştır.

Okul Uygulama Çalışmaları ve Örgütlenmesi

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programı, fakültede yürütülen kuramsal yanı baskın olan dersler ile uygulama okullarında yürütülen uygulama ağırlıklı dersler olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Kuramsal ağırlıklı dersler ile uygulama ağırlıklı derslerin birbirleriyle olan uyumu büyük ölçüde hizmet öncesi öğretmen eğitiminin niteliğini belirlemektedir (YÖK, 1998a). Okul Uygulama Çalışmaları, fakültede alınan kuramsal ağırlıklı derslerde öğrenilen bilgilerin gerçek sınıf ortamında uygulanabilmesine imkân sağlar. Bu nedenle, Okul Uygulama Çalışmaları hizmet öncesinde öğretmen adayına gerçek sınıf ortamında bir tecrübe kazandırması açısından büyük bir öneme sahiptir.

Türkiye’de Okul Uygulama Çalışmaları, 1998’de hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında gerçekleştirilen düzenleme ile ön plana çıkarılan önemli boyutlardan birini oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının fakültelerde aldıkları kuramsal içerikli bilgileri gerçek sınıf ortamına uygulamalarının öneminin vurgulandığı düzenlemede, Okul Uygulama Çalışmalarının zamanı da önemli bir şekilde artırılmıştır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının kuram-uygulama etkileşimini verimli bir şekilde yapılandırabilmeleri için eğitim fakülteleri ile uygulama okullarının işbirliği içerisinde çalışmalarını yürütmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda, üniversitelere bağlı eğitim fakülteleri ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı uygulama okulları arasındaki işbirliğini geliştirmek ve sürekli hale getirmek amacıyla, YÖK-Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Geliştirme Programı Projesi (1994–1997) kapsamında Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Programı geliştirilmiştir (YÖK, 1998a, 2007).

Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğinin bileşenlerini fakülte, uygulama okulu ve milli eğitim müdürlüğü oluşturmaktadır. Fakülte; fakülte uygulama koordinatörü, bölüm uygulama koordinatörü ve uygulama öğretim elemanından oluşur. Uygulama okulu, okul uygulama koordinatörü ve uygulama öğretmenlerinden oluşur. Milli

eğitim m¼d¼rl¼đ¼ ise; ilde milli eğitim m¼d¼r¼ veya yardımcısı, ilçede ise ilçe milli eğitim m¼d¼r¼ veya Őube m¼d¼r¼nden oluşur (MEB, 1998).

Fak¼lte d¼zeyinde dekan yardımcılarında biri, uygulama koordinat¼r¼, b¼l¼m/anasanat baŐkanlıkları d¼zeyinde anabilim dalı uygulama koordinat¼r¼leri belirlenir. Onlar da uygulama oğretim elemanlarını belirler. Ayrıca uygulama koordinat¼r¼leri, oğretmen adaylarının gidecekleri uygulama okullarını uygulama oğretim elemanları ile işbirliği içerisinde belirleyip, bu uygulama okullarını b¼l¼me bildirir. Uygulama okulunda iŐlemler ise, uygulama okulu m¼d¼r¼, uygulama okulu koordinat¼r¼ ve uygulama oğretmenleri tarafından y¼r¼t¼lmektedir. Uygulama oğretmenleri, uygulama okulu koordinat¼r¼nce belirlenir. Bu yapıda milli eğitim m¼d¼rl¼đ¼n g¼revi ise, eğitim fak¼ltesi ile uygulama okulu arasındaki işbirliğini koordine etmek olarak tanımlanmıştır. Tarafların bu g¼revlerinin yanı sıra, birlikte y¼r¼tmek durumunda olduğu g¼revler vardır. S¼zgelimi Okul Uygulama çalışmalarını birlikte işbirliği içerisinde y¼r¼tmek g¼revi, fak¼lte uygulama koordinat¼r¼n¼n g¼revlendirdiđi uygulama oğretim elemanları ile uygulama okulu koordinat¼r¼n¼n g¼revlendirdiđi uygulama oğretmenlerinin ortak sorumluluğu altındadır. Diğer yandan bu g¼revlilerin uygulamalarından doğrudan ve dolaylı biçimde etkilenen ve aynı zamanda etkileyen konumunda bulunan oğretmen adaylarının ¼nemli sorumlulukları bulunmaktadır. ¼rneđin, Okul Uygulama alıŐmaları kapsamında kendisine sunulan imk¼nlerden en etkili biçimde yararlanabilmek için bu s¼rete mesleki rehberlik vermekle sorumlu olan uygulama oğretmeni ve uygulama oğretim elemanları ile işbirliği içerisinde çalışmalarını y¼r¼tmek sorumluluğu verildiği anlaşılmaktadır (MEB, 1998; Y¼K, 1998a).

Okul Uygulama alıŐmaları Kapsamındaki Dersler

Sınıf oğretmenliği lisans programı dikkate alındığında, hizmet ¼ncesi oğretmen eğitimi programlarında 1998 d¼zenlemesi kapsamında Okul Uygulama alıŐmaları Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve ¼đretmenlik Uygulaması olmak ¼zere ¼ dersten oluşmaktadır. Okul Deneyimi I dersi ikinci yarıyıl, Okul Deneyimi II dersi yedinci yarıyıl ve ¼đretmenlik Uygulaması dersi de sekizinci yarıyıl da yer almaktadır. Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersleri haftada 1 saati kuramsal olmak ¼zere toplam 4 ders saati iken, ¼đretmenlik Uygulaması dersi 2 saati kuramsal olmak ¼zere toplam 6 ders saatidir. 2006–2007 oğretim yılından itibaren uygulamaya konulan yeni oğretmen eğitimi programlarında ise Okul Uygulama alıŐmaları kapsamındaki derslerde, diğer derslerde olduğu gibi birtakım

değişikliklere gidilmiştir. Lisans programının birinci yarısında olan Okul Deneyimi I ve yedinci yarıyıda yer verilmiş olan Okul Deneyimi II dersi kaldırılarak, programda altıncı yarıyıda Okul Deneyimi dersi olarak tanımlanmıştır. Lisans programının sekizinci yarısında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersi ise, yedinci ve sekizinci yarıyıda olmak üzere iki derse çıkarılarak, Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II olarak adlandırılmıştır (YÖK, 1998a, 1998b, 2007).

Okul Deneyimi dersleri

1998 programına göre, Okul Deneyimi dersleri Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II olmak üzere iki dersten oluşmaktadır. İkinci yarıyıda yer alan Okul Deneyimi I dersine, öğretmen adayının uygulama okulunu, öğretim programlarını, öğrencileri ve öğretmenlerini genel olarak tanımasına olanak sağlamak için yer verilmiştir. Nitekim dersin amaçları; okulun örgütsel yapısı ve genel işleyişi ile öğretmenlik mesleğini sistemli olarak tanıyabilme, okulda yer alan kaynaklarla ilgili bilgi sahibi olma, sınıf ortamında ve okuldaki diğer etkinlikleri gözlemleyerek tanıyabilme, biçiminde tanımlanmıştır. Yedinci yarıyıda yer alan Okul Deneyimi II dersine ise, öğretmen adayının uygulama okulunda öğrenme-öğretme süreci içerisinde gözlem, uygulama ve değerlendirme yaparak Öğretmenlik Uygulaması dersine hazırlık yapmasına olanak sağlaması için yer verilmiştir. Bu dersin amaçları arasında öğretme-öğrenme ortamında kullanılabilecek küçük çaplı etkinlikleri planlayıp uygulayabilme, öğrenciler arasındaki çeşitli bireysel farklılıkları tanıyabilme, diğer öğretmenlerle sağlıklı bir şekilde çalışabilmek için gerekli iletişim becerilerini kazanabilme özelliklerine yer verilmiştir. Bu amaçlara ulaşmak için öğretmen adayının gözlem, uygulama ve görüşmelerle bu süreci tamamlaması beklenmektedir (YÖK, 1998b). Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinin işleyişinin açık bir şekilde görülmesi için, bu dersler kapsamında yapılması gereken etkinliklere bakmak gereklidir.

Okul Deneyimi I dersi kapsamında yapılması gereken etkinlikler şu şekilde ifade edilmiştir (YÖK, 1998b, s. 25):

- Dönem planı
- Öğretmenin okuldaki bir günü
- Öğrencinin okuldaki bir günü
- Bir öğrencinin izlenmesi
- Öğretim yöntemleri
- Dersleri gözleme
- Ders yönetimi ve sınıf kontrolü
- Soru sormayı gözlemleme
- Okuldaki araç-gereç ve yazılı kaynaklar
- Okul müdürü ve okul kuralları
- Okul ve toplum

- Mikro öğretim teknikleri
- Okul Deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi

Okul Deneyimi II dersi kapsamında yapılması gereken etkinlikler ise, şu şekilde ifade edilmiştir (YÖK, 1998b, s. 26):

- Dönem planı
- Yönerge ve açıklamalar
- Soru sorma alıştırmaları
- Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü
- Öğrenci çalışmalarını değerlendirme
- Ders kitaplarından yararlanma
- Grup çalışmaları
- Çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması
- Değerlendirme ve kayıt tutma
- Test hazırlama, puanlama, analiz
- Öğretimde benzetimlerden yararlanma
- Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma
- Okul Deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi

Gerek Okul Deneyimi I gerekse Okul Deneyimi II dersinde yapılan etkinliklere bakıldığında, bu derslerin genel olarak gözlem odaklı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte Okul Deneyimi II dersinde yavaş yavaş sınıf uygulamalarına geçilmeye başlandığını söylemek mümkündür. Okul Deneyimi II dersi kapsamında çalışma kâğıtlarının hazırlanması ve kullanılması, test hazırlama ve puanlama yapma, ders planı hazırlama gibi etkinlikler buna örnek gösterilebilir (YÖK, 1998b).

Okul Deneyimi derslerinde öğretmen adaylarına mesleki rehberlik yapmakla görevli yetkililerden biri uygulama öğretmeni, diğeri de uygulama öğretim elemanıdır. Bu derslerin öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı arasında işbirliği içerisinde yürütülmesi beklenir. Uygulama öğretim elemanları, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersleri süresince yapmış oldukları uygulama çalışmalarını değerlendirmek için haftada bir saat seminer çalışmaları yaparak, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına ilişkin kendi aralarında bilgi paylaşımı yapmalarını sağlayıcı ortamlar oluşturur. Bunun yanı sıra, uygulama öğretim elemanı uygulama okulunu ziyaret ederek uygulama çalışmalarının amacına uygun bir şekilde yürütülmesine yardımcı olur. Okul Deneyimi dersleri kapsamında öğretmen adaylarının değerlendirilmesi, başarı ya da başarısızlık ölçütlerine göre değil, daha çok öğretmen adaylarına rehberlik etmek ve destek olmak şeklindedir. Bu bağlamda, öğretmen adayının ders kapsamında hazırladığı etkinlik raporları düzenli bir şekilde denetlenir (YÖK, 1998b).

Öğretmenlik Uygulaması dersi

Öğretmenlik Uygulaması dersi, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarının sekizinci yarılında yer almaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adayı, kazanmış olduğu kuramsal bilgileri gerçek sınıf ortamında uygulayıp geliştirerek, mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanmaya çalışır (YÖK, 1998b). Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersleriyle öğretmenlik mesleğinin özelliklerini ve mesleğini yürütecek olduğu kurumu tanıyarak, öğretme-öğrenme ortamındaki uygulama çalışmalarını gözlemleyen öğretmen adayının Öğretmenlik Uygulaması dersiyle öğretmenlik mesleğini gerçek bir öğretmen gibi yürütmesi istenmektedir (Sağ, 2007). Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adayı gerçek öğretme-öğrenme ortamında öğretim uygulayıcısı olarak yer almaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersi, öğretmenlik mesleği görevine başlamadan önce öğretmen adayı için önemli bir deneyim alanı oluşturması, Okul Uygulama Çalışmaları kapsamındaki derslerin, özellikle de Öğretmenlik Uygulaması dersinin gereklilik ve işe vuruklık düzeyinin yüksek olması (Kılıç ve Acat, 2007) nedeniyle hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarının en önemli derslerinin başında geldiği söylenebilir. Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları şu şekilde ifade edilmiştir (YÖK, 1998b, s. 28):

- Uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak öğretmenlik yeterliklerini geliştirebilme
- Kendi alanının ders programını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme
- Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış olduğu deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendisini bu yönde geliştirebilme

Ders kapsamında öğretmen adayının okulda yapması gereken etkinlikler ise, şu şekilde ifade edilmiştir (YÖK, 1998b, s. 28):

- Özellikle o gün öğreteceği konu ile ilgili son hazırlıkları yapmak
- Tepegöz, fotokopi, çalışma yaprakları ve öteki görsel araçlar gibi ders araçlarını hazırlamak
- Verdiği dersle ilgili olarak uygulama öğretmeni ile görüşmek
- O gün verdiği dersle ilgili kendi değerlendirmesini yapmak

Öğretmenlik Uygulaması dersi 6 saati uygulama olmak üzere haftada 8 ders saat olup, 12 hafta üzerinden toplamda ise 112 saattir. Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinde öğretmen adayını değerlendirme sürecinde uygulama öğretim elemanının etkin olduğu görülmektedir. Öğretmenlik Uygulaması dersinde ise gerek öğretim gerekse değerlendirme sürecinde uygulama öğretmeni ile uygulama öğretim elemanının birlikte etkin olmaları beklenir. Öğretmen adayından Öğretmenlik

Uygulaması dersi kapsamında hazırlamış oldukları ders planları, öz değerlendirme formları, öğretim yaptığı ders esnasında kullanmış olduğu çalışma yaprakları ve materyaller, öğretmenlik ile ilgili yönerge ve yönetmelikleri bir dosyada toplaması istenir. Öğretmen adayından uygulama dosyasını dönem boyunca düzenli olarak güncellemesi beklenmektedir çünkü uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının uygulama dosyasını belli zamanlarda inceleyerek adayın mesleğe her yönden hazır olup olmadığı saptamaları gerekmektedir (YÖK, 1998b).

Öğretmen adayının değerlendirilmesinde en önemli veri kaynağını öğretmen adayının düzenlediği uygulama dosyaları ile adayın sınıf uygulamalarının saptandığı ders gözlemleri oluşturmaktadır. Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri öğretmen adayını sınıf içerisinde öğretim yaparken izlerler ve ders gözlem formunu doldururlar. Dersten sonra ders gözlem formu öğretmen adayına gösterilerek, öğretmen adayının güçlü ve eksik yönlerini ortaya koyan sözlü ya da yazılı olarak dönüt verilir. Öğretmen adayının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında göstermiş olduğu gelişmeler ders gözlem formları esas alınarak izlenir. Sonuç olarak, öğretmen adayının Öğretmenlik Uygulaması dersi başarı notu, ders gözlem formlarına ve uygulama dosyasının özelliklerine bağlı olarak öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunda belirtilen nitelikler üzerinden belirlenmeye çalışılır. Bu formu hem uygulama öğretim elemanı hem de uygulama öğretmeni doldurmalarına rağmen, başarı notu sadece uygulama öğretim elemanı tarafından verilir (YÖK, 1998b).

Uygulama Öğretim Elemanlığı ve Roller

Uygulama öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde yürütülen Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde öğretmen adaylarına mesleki rehberlik hizmeti sunmakla görevli olan yetkililerdir (MEB, 1998). Uygulama öğretim elemanı kavramı yabancı kaynaklarda (Andrew, 2007; California State University, 2006; Colorado University, 2007; Koerner, Rust ve Baumgartner, 2002; Moore, 2003; Princeton University, 2006; Talvitie, Peltokallio ve Mannistö, 2000; Yardley ve Lock, 2004) çoğunlukla “university supervisor” olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında bu kavram bazı kaynaklarda ise (Edith Cowan University, 2009; Sydney University, 2009; Tang, 2003) “university colleagues”, “tertiary supervisor” veya “tertiary mentor” olarak da yer almaktadır.

Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında uygulama öğretim elemanlığının, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerilerin yanı sıra anlayış geliştirmelerinde fakülte kaynaklı uzman yardımı sağlamak üzere tanımlanmış bir öge olarak oluşturulduğu görülmektedir. Uygulama öğretim elemanlığı rolü kapsamında öğretim elemanları, öğretmen adaylarının fakülte süresince kuramsal ağırlıklı derslerden edindikleri bilgileri uygulama okullarındaki gerçek sınıf ortamına uyarlamalarında uzmanlık bilgisi, deneyimi ve yaklaşımı gibi özellikleri dolayısıyla “yardımcı” olma imkânı sağlarlar.

Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulunun birlikte hazırlamış oldukları yönergede Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları şu şekilde ifade edilmektedir (MEB, 1998, s.7):

- Öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulaması etkinliklerine hazırlar.
- Öğretmen adaylarının uygulama kapsamındaki etkinlikleri, uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile birlikte planlar.
- Öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte izler, denetler.
- Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar.
- Uygulama sonunda öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirir ve sonucu not olarak fakülte yönetimine bildirir.

İlgili yönerge incelendiğinde, uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumluluklarının arasında; Okul Uygulama Çalışmalarını taraflar ile birlikte işbirliği içerisinde yürütme, öğretmen adaylarının çalışmalarını takip etme ve gerekli dönütler verme gibi etkinliklerin yer aldığı görülmektedir. Okul Uygulama Çalışmalarıyla ilgili bir başka yönergede ise (YÖK, 1998b) uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları daha açık bir şekilde ifade edildiği anlaşılmaktadır. Bu yönergede uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları arasında ders planı yapma, öğretim araç-gereci hazırlama ve kullanma, sınıf yönetimi, değerlendirme vb. konularda öğretmen adayına gerekli rehberliği yapma yer almaktadır. Hacıoğlu ve Alkan'a (1997) göre, uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları arasında, öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin kuramsal boyutlarına ilişkin bilgilendirme yapması yer almaktadır. Buradan yola çıkılarak, Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında öğretmen adayının uygulama öğretim elemanı tarafından ders planı hazırlama, sınıf yönetimi modelleri, öğretim strateji ve yöntemlerinin seçimi ve kullanımı vb. konularda bilgilendirilip yönlendirilmesi ile uygulama çalışmalarının izlenip dönüt verilmesi, uygulama öğretim elemanlığının rehberlik rolü boyutunu içerdiği söylenebilir.

Diğer yandan, uygulama öğretim elemanlarının görev ve sorumlulukları arasında Okul Uygulama Çalışmalarının işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesini sağlamak yer almaktadır. Bu doğrultuda, uygulama öğretim elemanları uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile sürekli iletişim halindedir. Bunun yanında, uygulama öğretim elemanından, öğretmen adayı ile uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni arasındaki ilişkinin sağlıklı olmasını sağlamaya çalışması beklenmektedir (Hacıoğlu ve Alkan, 1997; MEB, 1998; YÖK, 1998b). Uygulama öğretim elemanının, öğretmen adayının uygulama çalışmalarını izlemesi, yürütmesi ve değerlendirmesinde uygulama öğretmeni ile işbirliği içerisinde olması, Okul Uygulama Çalışmalarının sağlıklı bir şekilde tamamlanmasında önemli bir noktayı oluşturmaktadır. Buna göre, uygulama öğretim elemanlarının Okul Uygulama Çalışmaları kapsamındaki taraflar arasında bir köprü işlevi görmesi, uygulama öğretim elemanlığının liderlik rolü boyutunu oluşturduğu söylenebilir.

Bunun yanı sıra, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarıyla ilişkilerinde empati göstermesi, hoşgörülü, anlayışlı, güler yüzlü, samimi olması da uygulama öğretim elemanlığının iletişim rolü boyutunda tanımlanabileceği düşünülmektedir (İlin, İnözü ve Yıldırım, 2007; Koerner ve diğerleri, 2002; Sağ, 2008).

Çeşitli ülkelerde uygulama öğretim elemanlığı rolleri

Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinin çeşitli ülkelerde yer alan üniversitelerde nasıl yer aldığına bakmak, gerek uygulamalar arasında kıyaslama yapmak gerekse de uygulama öğretim elemanlığı uygulamasına genel bir bakış açısı kazandıracığından yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun için bu konuyla ilgili ulaşılabilen kaynaklar ele alınmıştır. Bu doğrultuda ABD (California State University, Colorado University) ve Avustralya'da yer alan bazı üniversitelerin (Edith Cowan University ve Sydney University) Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında uygulama öğretim elemanlığı rollerine ilişkin tanımları, değerlendirmeleri incelenmiştir.

Kaliforniya Devlet Üniversitesi'nin (California State University) uygulama öğretim elemanlarına yol göstermesi için hazırladığı kılavuzda uygulama öğretim elemanlarının rolleri, Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde yapmaları gereken etkinlik ve değerlendirmeler yer almaktadır. İlgili kılavuzda uygulama öğretim elemanlarının Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında yapmaları gerekenler ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerine ilişkin özetle şunlar yer almaktadır (California State University, 2006):

Uygulama öğretmen elemanı;

- Uygulama okulu ile fakülte arasında işbirliği sağlayarak köprü işlevini görür.
- Öğretmen adayı ile yakın iletişim içerisinde.
- Öğretmen adayının uygulama çalışmalarını düzenli olarak izleyip seminer çalışmalarını yapar.
- Öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini geliştirmesi yönünde özgüven geliştirmesine yardımcı olur.
- Öğretmen adayının ders planlarını ve hazırlamış olduğu materyallerini her uygulama çalışması öncesinde gözden geçirir.
- Öğretmen adayına uygulama çalışmalarıyla ilgili yazılı ve sözlü dönüt verir.

Kolorado Üniversitesi'nin (Colorado University) Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde uygulama öğretmenlerine yol göstermesi için hazırladığı kılavuzda da uygulama öğretmenlerinin gerek uygulama öğretmenleri gerekse de öğretmen adaylarıyla yapmaları gereken etkinlik ve değerlendirmeler yer almaktadır. Kaliforniya Devlet Üniversitesi'nin ilgili kılavuzunda olduğu gibi bu kılavuzda da uygulama öğretmenlerinin Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde izlemeleri gereken noktalar ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretmenliği rollerine ilişkin özetle şunlar yer almaktadır (Colorado University, 2007):

Uygulama öğretmen elemanı;

- Üniversite ile uygulama okulu arasında işbirliğini sağlar.
- Uygulama okullarında üniversitenin tanıtımını yapar.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerinin gelişimi sürecini yönlendirir.
- Öğretmen adayının uygulama öğretmeni ile çözemeyeceği sorunlara çözüm yolları arar.
- Her öğretmen adayının uygulama çalışmalarını en az beş defa izler.
- Öğretmen adayları ile düzenli olarak seminer çalışmaları yapar.
- Okul Uygulama Çalışmalarına ilişkin değerlendirmelerini yazılı olarak uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları ile paylaşır.
- Uygulama öğretmeni ile işbirliği içerisinde Okul Uygulama Çalışmaları sürecini yürütür.

Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde uygulama öğretmen elemanları ile öğretmen adaylarının birlikte yaptıkları seminer çalışmaları önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Seminer çalışmalarında uygulama öğretmen elemanları ve öğretmen adayları uygulama çalışmalarını tartışıp değerlendirirler. İlgili kılavuzda da seminer çalışmalarında yer alması tavsiye edilen etkinlikler özetle şunlardır (Colorado University, 2007):

- Okul Uygulama Çalışmalarına ilişkin genel bilgiler
- Etkili ders planı hazırlama
- Etkili bir öğretmenin özellikleri
- Özgüven ihtiyacı
- Sınıf yönetimi, zaman yönetimi, teknoloji kullanımı gibi kuramsal bilgiler
- Özel eğitim bilgisi
- Okul kuralları, yönerge ve yönetmelikler

Edit Kovan (Edith Cowan University) ve Sidney Üniversitelerinin (Sydney University) uygulama öğretmen elemanları, uygulama öğretmenleri, uygulama okulu ve eğitim fakültesi uygulama koordinatörlükleri için hazırlamış oldukları bilgilendirme ve rehberlik amaçlı kılavuzlarında uygulama öğretmen elemanlarının uygulama öğretmen elemanlığı rollerine ilişkin özetle şunlar yer almaktadır (Edith Cowan University, 2009):

Uygulama öğretmen elemanı;

- Eğitim fakültesi ile uygulama okulları arasında bir tür köprü işlevi görür.
- Öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını izlemek ve uygulama öğretmenleri ile görüşmek için belirli zamanlarda uygulama okulunu ziyaret eder.
- Uygulama çalışmalarıyla ilgili öğretmen adaylarını cesaretlendirir.
- Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.
- Öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını gözlemler ve yazılı-sözlü dönütler verir.
- Uygulama öğretmenleri ile sürekli bir iletişim halinde olur.
- Uygulama öğretmenlerine uygulama çalışmaları sürecini düzenli bir şekilde yürütmeleri için destek verir.

ABD ve Avustralya'da yer alan çeşitli üniversitelerin Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında belirlenen uygulama öğretim elemanlığı rollerine bakıldığında Türkiye'deki Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında belirlenen uygulama öğretim elemanlığı rolleri ile benzerlik taşıdığı söylenebilir.

Uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesi

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarının önemli bir bölümünü oluşturan Okul Uygulama Çalışmalarında öğretmen adaylarına yol göstermek ve yardımcı olmakla görevlendirilen uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesi önemli bir konuyu teşkil etmektedir. Çünkü öğretmen adaylarının Okul Uygulama Çalışmaları sürecini verimli bir şekilde tamamlayabilmelerinde uygulama öğretim elemanları önemli roller üstlenmektedirler.

Öğretmen adaylarına genelde Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde özelde Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında gerekli deneyimleri kazandırmak ve onları eğitim bilim açısından desteklemek oldukça özel ve karmaşık bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise, uygulama öğretim elemanı olarak görev alacak öğretim elemanının birtakım özel becerilere sahip olması gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Buna karşın, öğretmen yetiştirmede önemli bir yeri olan uygulama öğretim elemanlığı uygulamasına gerekli önemin verilmediği anlaşılmaktadır. Nitekim uygulama öğretim elemanlığı uygulamasının herkes tarafından yürütülebileceği anlayışının fakültelerde egemen olduğu anlaşılmaktadır (Hacıoğlu ve Alkan, 1997). Selçuk da (2001) Türkiye'de uygulama öğretim elemanı seçiminde belirli bir standardın olmadığını vurgulamaktadır. Yine Selçuk, eğitim fakültelerinde öğretmenlik formasyonu olmayan birçok öğretim elemanı bulunduğunu belirtmektedir.

İlgili Araştırmalar

Bu çalışmada öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanı olarak seçimi ve yetiştirilmesi ile uygulama öğretim elemanlığı rolleri ve bu rollerin kimi değişkenlere göre farklılaşması konusu incelenmek istenmiştir. Alanyazında uygulama öğretim elemanlığı konusunda yapılan araştırmaların ise, çoğunlukla roller üzerinde olduğu ve bu araştırmaların bir kısmının da Okul Deneyimi dersleri kapsamında yapıldığı görülmektedir. Bu nedenle bu alt bölümde tanımlanan bazı araştırmaların yapısının gözlem odaklı uygulamalar şeklinde olduğunun gözden kaçırılmaması gerekmektedir. Araştırmalar incelendiğinde, uygulama öğretim elemanlığı rollerinin

rehberlik, iletişim ve liderlik olmak üzere üç boyutta toplanabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, kavramların tarihsel süreç içerisinde gelişimlerini göstermek amacıyla, araştırmalar tarihsel sıralarına göre tanımlanmaya çalışılmıştır.

Rehberlik

Bu alt bölümde, uygulama öğretim elemanlığının rehberlik boyutuna ilişkin araştırma bulgularına yer verilmiştir. Araştırmalar (Azar, 2003; Can, 2001; Demircan, 2007; Eraslan, 2008; Kudu ve diğerleri, 2006; Özmen, 2008; Paker, 2005; Sılay ve Gök, 2007; Saratlı, 2007; Tang, 2003), uygulama öğretim elemanlarının rehberlik rolleri kapsamında seminer çalışmalarının yapılması, uygulama çalışmalarıyla ilgili dönütlerin verilmesi, uygulama çalışmaları sırasında öğretmen adaylarının gözlenmesi, süreçle ilgili gerekli bilgilendirmelerin yapılması gibi konularda sorunların ortaya çıktığını göstermektedir. Bazı araştırmalarda (Andrew, 2007; Freidus, 2002; Koerner ve diğerleri, 2002; Moore, 2003; Sağ, 2008; Talvitie ve diğerleri, 2000) ise sorunlardan ziyade bir uygulama öğretim elemanında olması gereken rollerin irdelendiği anlaşılmaktadır.

Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde öğretmen adayları ile uygulama öğretim elemanları arasında gerçekleştirilen seminer çalışmaları önemli bir yer tuttuğu alanyazında yapılan araştırmalardan görülmektedir. Araştırmalardan ortaya çıkan ortak bulgular seminer çalışmalarının yapılmasında birtakım sorunların ortaya çıktığını göstermektedir. Sözelimi Can'ın (2001) Öğretmenlik Uygulaması dersinin yönetimi ile ilgili yeni düzenlemenin getirdikleri ve yaşanan sorunların ortaya konulmak istendiği araştırması bunlardan biridir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler doküman analizi, gözlem ve görüşme teknikleri ile toplanmıştır. Araştırmaya Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrenciler ile programa dışarıdan katılan 190 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının % 68.9'u uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile birlikte yapmaları gereken seminer çalışmalarını yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu saptama, Okul Uygulama Çalışmalarının gerek bilgilendirme ve yönlendirme gerekse de değerlendirme boyutlarını içeren seminer çalışmalarının belli bir sistematiklik içerisinde yapılmadığını göstermektedir. Demircan (2007) ve Eraslan'ın (2008) yaptıkları araştırmalarda da Can'ın (2001) araştırma bulgusuna benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Örneğin Demircan, yaptığı araştırmasında Okul Deneyimi II dersinin işleyişi öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde incelemiştir. Bu kapsamda, öğretmen adaylarının uygulama

öğrencisi, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu ile ilgili görüşleri irdelenmiştir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Araştırmaya, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinin son sınıflarında okuyan toplam 206 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını Okul Uygulama Çalışmaları ile ilgili rehberlik etmesi konusunda sorunlar yaşandığı saptanmıştır. Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlığını değerlendirdikleri boyutta 5.00 üzerinden en düşük aritmetik ortalama değerinin 2.21, en yüksek aritmetik ortalama değerinin ise 3.71 olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlere bakılarak da, uygulama öğretim elemanlığı rolleri konusunda sorun yaşandığı söylenebilir. Ayrıca, araştırmada dikkati çeken bir konu ise seminer çalışmalarına ilgilidir. Bu araştırmada, uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının yapmaları gereken haftalık seminer toplantılarının düzenli bir şekilde yapılmasında sorun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Eraslan, yaptığı araştırmada Okul Deneyimi II dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüş ve değerlendirmeleri ortaya koymaya çalışmıştır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler öğretmen adaylarına yöneltilen açık uçlu bir soru ile toplanmıştır. Araştırmaya, İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında okuyan 47 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, uygulama öğretim elemanlarının Okul Uygulama Çalışmalarına karşı ilgisiz oldukları ve seminer çalışmalarını kapsamında dönüt vermede yetersiz kaldıkları saptanmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına ilgili eksik yönlerine ilişkin tartışma ortamlarının kurulmadığını belirtmiş olmaları da araştırmada dikkati çeken bir diğer noktadır.

Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının düzenli bir şekilde izlenmesi, gerekli dönütlerin verilmesi ve süreçle ilgili gerekli bilgi paylaşımının yapılması önemli konuların başında gelmektedir. Alanyazında, bu konularda sorunların yaşandığına ilişkin kimi araştırmalar yer almaktadır. Azar'ın (2003) yapmış olduğu araştırma bunlardan birisidir. Azar, araştırmasında Okul Deneyimi dersleriyle öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek ve bu derslerin daha etkin bir duruma getirilmesi için yapılması gerekenleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Özel durum çalışmasının kullanıldığı araştırmada veriler ise görüşme tekniği, açık ve kapalı uçlu anket formu ile toplanmıştır. Araştırmaya 42 uygulama öğretmeni, 46 öğretmen adayı ve 12 uygulama öğretim elemanı olmak üzere toplam 100 kişi katılmıştır. Araştırmada, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını düzenli olarak izleyip dönüt vermedikleri ve

uygulama (staj) dosyalarına özen göstermedikleri saptanmıştır. Parker'in de (2005) Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunları ortaya koymaya çalıştığı araştırmasında benzer bulgulara ulaştığı anlaşılmaktadır. Araştırmanın verileri görüşme ve açık uçlu anket formu ile toplanmıştır. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalında okuyan 80 öğretmen adayının katıldığı araştırmada, öğretmen adaylarının % 91'i uygulama öğretim elemanlarından dönüt almada sorun yaşadıklarını, % 74'ü de dersi planlama aşamasında uygulama öğretim elemanlarından yeterli yardım alamadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, araştırmada öğretmen adayının dersi planlama aşamasında yeterli desteği alamayışının öğretmen adayını önemli ölçüde olumsuz etkilediği sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Sılay ve Gök'ün (2005) yapmış oldukları araştırmada da uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunlara vurgu yapılmıştır. Sılay ve Gök, araştırmalarında Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin yürütülmesinde öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, açık uçlu anket formu ile toplanmıştır. Araştırmaya, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Fizik, Kimya ve Matematik Anabilim Dallarından 92 öğrenci katılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının % 77.2'sinin uygulama öğretim elemanlarından memnun olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun nedenleri arasında ise, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki çalışmalarını düzenli bir şekilde izlememelerinin yer aldığı vurgulanmıştır. Kudu ve diğerleri (2006) ile Saratlı'nın (2007) araştırmalarında da benzer sonuçlara ulaşıldığı saptanmıştır. Kudu ve diğerleri, yaptıkları araştırmada Okul Deneyimi I uygulamasına katılan öğretmen adaylarının okul deneyimi uygulamasına ilişkin algılarını ortaya koymaya çalışmışlardır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler ise kapalı uçlu anket formu ile toplanmıştır. Araştırmaya Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi I dersini alan 226 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının % 36.3'ünün uygulama öğretim elemanlarının etkinliklerle ilgili öneri ve eleştirilerinden yeterince yararlanamadıkları saptanmıştır. Saratlı da (2007) yaptığı araştırmada Okul Deneyimi I uygulaması sırasında ilköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarına sunulan danışmanlık hizmetinin yeterliğini uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirmeyi

amaçlamıştır. Betimsel tarama modelini kullanıldığı araştırmada veriler ise görüşme tekniği ve açık uçlu anket formu ile toplanmıştır. Araştırmaya Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesinde 5 uygulama öğretim elemanı, 62 Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretmen adayı ile 7 uygulama öğretmeni katılmıştır. Araştırmada, uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adayları arasında bilgi paylaşımının yetersiz olduğu ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına mesleğe yönelik bilgiler vermedikleri saptanmıştır. Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını sık sık izleyememeleri ve bunun da öğretmen adayını olumsuz etkilediği araştırmadan çıkan bir başka sonuçtur.

Tang'ın (2003) yapmış olduğu araştırmada da öğretmen adaylarının destek hizmetlerine ilişkin değerlendirmeleri saptanmaya çalışılmıştır. Tang araştırmasında öğretmen adaylarının Okul Uygulama Çalışmalarında öğrenme süreçlerinde yer alan zorlukları ve öğretmen adaylarına sunulan destek hizmetlerini öğretmen adaylarının görüşlerinden yola çıkarak çeşitli yönleriyle ortaya koymaya çalışmıştır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler görüşme tekniği ile toplanmıştır. Gerçek sınıf uygulaması, sosyal etkileşim ve danışmanlık olmak üzere üç boyut ele alınarak incelenen araştırmaya 7 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde birçok zorlukla karşılaşan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarından özellikle gerçek sınıf ortamındaki öğretim uygulamaları konusunda yeterli destek alamadıkları saptanmıştır. Özkılıç, Bilgin ve Kartal'ın (2008) yapmış oldukları araştırmada da Tang ile benzer konulara değindikleri anlaşılmaktadır. Özkılıç, Bilgin ve Kartal, yaptıkları araştırmalarında öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler bilgi toplama formu ile toplanmıştır. Araştırmaya, 2005–2006 öğretim yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümüne bağlı Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıfta öğrenim gören 146 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının % 69,9'unun uygulama öğretim elemanları tarafından desteklendiği saptanmıştır. Bununla birlikte, her ne kadar bu önemli bir yüzdellik dilimi olsa da, öğretmen adaylarının % 30.1'lik kısmının uygulama öğretim elemanlarından destek almada sorun yaşadıkları sonucu da ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, Sılay ve Gök'ün (2005) yapmış oldukları araştırmada öğretmen adaylarının % 77.2'sinin uygulama öğretim elemanlarından destek alma konusunda memnun olmadıkları saptanmıştır. Yine Özmen (2008) öğretmen adaylarının Okul Deneyimi derslerinde karşılaştıkları sorunlar, bu derslerle ilgili beklentileri ve uygulamalardan

faydalanma düzeyleri belirlemeye çalıştığı araştırmasında da benzer sonuçlara ulaştığı anlaşılmaktadır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler Likert tipi bir ölçek ve açık uçlu dört soru ile toplanmıştır. Araştırmaya, 2006–2007 güz döneminde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi İlköğretim ve Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Eğitimi Bölümlerinde öğrenim gören 615 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarından dönüt almada sorun yaşadıkları saptanmıştır.

Diğer yandan uygulama öğretim elemanlarının uyguladıkları rehberlik hizmetini değerlendiren çalışmaların yanında, rehberlik rolüne yönelik hangi özelliklere sahip olmaları gerektiğine ilişkin kimi araştırmalara rastlanılmaktadır. Sözelimi Talvitie ve diğerlerinin (2000) öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerinin gelişimine uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve diğer öğretmen adaylarının etkilerini inceledikleri araştırma bunlardan biridir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler öğretmen adaylarının okul uygulamalarıyla ilgili tuttıkları günlüklerden toplanmıştır. Finlandiya'daki bir üniversitenin eğitim fakültesinden 15'i kadın olmak üzere 16 öğretmen adayının katıldığı araştırmada, uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasındaki rolünün, öğretmen adaylarına genel öğretmenlik becerilerinin gelişimiyle ilgili konularda yardımcı olmak olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde, Freidus'un da (2002) araştırmasında uygulama öğretim elemanlarının rehberlik rollerine ilişkin saptamalarla karşılaşılmaktadır. Freidus, yaptığı araştırmada Okul Uygulama Çalışmalarında uygulama öğretim elemanlarının rollerini ortaya koymaya çalışmıştır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, açık uçlu anket formu ve öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları ve seminer izlenimlerine ilişkin notları ile toplanmıştır. Bir danışmanlık modelinin vurgulandığı araştırmada Okul Uygulama Çalışmalarının çeşitli bileşenlerden oluştuğu belirtilmiştir. Bu bileşenler; uygulama öğretim elemanlarının yaptığı sınıf gözlemleri, uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adayları arasındaki görüşmeler ve uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni ve yönetimi arasındaki görüşmelerdir. Araştırmada uygulama öğretim elemanlarının rollerine ilişkin şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Öğretmen adayının Okul Uygulama Çalışmaları sürecini gözleme
- Öğretmen adayını sınıf ortamında uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanması konusunda yönlendirme
- Öğretmen adayını gerek gözlem öncesi gerek gözlem sonrası bilgilendirip değerlendirme

Diğer yandan, Koerner ve diğerleri (2002) yaptıkları araştırmalarında uygulama öğretim elemanlarının rollerini irdelemişlerdir. Koerner ve diğerleri, iyi bir Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının rollerinin neler olması gerektiği yine tarafların kendi görüşleri ile ortaya koymaya çalışmışlardır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, açık uçlu anket formu ile toplanmıştır. Araştırmaya, ABD'deki Roosevelt Üniversitesi'nin eğitim programlarından seçilen 21 öğretmen adayı, 21 uygulama öğretmeni ve 7 uygulama öğretim elemanı katılmıştır. Araştırmada, uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının kendilerinin ve birbirlerinin okul uygulamalarındaki rollerini betimlemişlerdir. Araştırmanın sonunda, iyi bir uygulama öğretim elemanında bulunması gereken özellikler ortaya çıkarılmıştır. Buna göre iyi bir uygulama öğretim elemanı;

- Bir yol gösterici, danışman ve iyi bir model olmalıdır.
- Rehberliğini öğretim ile birleştirmelidir.
- Olumlu ve etkili dönütler vermelidir.
- Okul ve öğretim hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Moore da (2003) öğretmen adaylarının Okul Uygulama Çalışmaları sürecindeki deneyimlerini değerlendirmeye çalıştığı araştırmasında, uygulama öğretim elemanlarının rehberlik rolüne vurgu yapmıştır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, günlükler, sınıf gözlemleri ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmaya 77 öğretmen adayı ve 62 uygulama öğretmeni katılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının kuram-uygulama etkileşimini sağlıklı bir şekilde içselleştirebilmelerinde etkili bir şekilde yönlendirilmelerinin gerekliliği ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra, Okul Uygulama Çalışmalarında uygulama öğretim elemanı olarak görev alan bir lisansüstü öğrencisinin danışmanlık deneyimini ortaya koymaya çalışan Andrew'in de (2007) benzer bir saptamada bulunduğu anlaşılmaktadır. Verilerin günlük, sınıf gözlemleri ve değerlendirme formları ile toplandığı araştırmaya uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı olmak üzere 3 kişi katılmıştır. Araştırmada, uygulama öğretim elemanlarının eğitime ilişkin yöntem ve teknikleri bilmelerinin yanı sıra, bu bilgi birikimlerini gerçek sınıf ortamında uygulanmasında öğretmen adayını sağlıklı bir şekilde bilgilendirip yönlendirmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Sağ'ın (2008) yapmış olduğu araştırmada da uygulama öğretim elemanlığı rollerinden rehberlik rolüne vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır. Sağ'ın (2008), öğretmen

adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında beklentilerini tanımlamaya çalıştığı araştırmasında uygulama öğretim elemanlarından beklentiler önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, görüşme tekniği ile toplanmıştır. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerinden 56'sı kadın toplam 106 kişinin katıldığı araştırmada, öğretmen adaylarının beklenti önceliklerinden % 38,6'sını, uygulama öğretim elemanlarının kendilerine etkili bir şekilde rehberlik yapmaları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarından rehberlik boyutu kapsamında beklentileri arasında; farklı öğretim uygulamalarını tanıtmaları, tecrübelerini paylaşmaları, uygulama çalışmalarını tartışabilecekleri seminer çalışmalarını yapması gibi etkinlikler ilk sıralarda yer almaktadır.

İletişim

Bu alt bölümde, uygulama öğretim elemanlığının iletişim rollüne ilişkin araştırma bulgularına yer verilmiştir. İletişim boyutunun kapsamını, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarıyla olan ikili ilişkileri oluşturmaktadır. Bunlar; uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarıyla olan ilişkilerinde empati yapma, hoşgörülü, güler yüzlü ve yapıcı olması olarak sıralanabilir.

Uygulama öğretim elemanı ile öğretmen adayları arasındaki ikili ilişkilerin Okul Uygulama Çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde önemli bir rolü vardır. Öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini gerçek sınıf ortamında kullanabilmesinde uygulama öğretim elemanı tarafından güdülenmesi, sürecin daha verimli işlenmesini sağlamaktadır. Uygulama öğretim elemanının öğretmen adayını, öğretmenlik becerilerini sergilemesi için cesaretlendirmesinin önemini belirten Freidus (2002), uygulama öğretim elemanının öğretmen adayına, kendisi ile işbirliği içerisinde Okul Uygulama Çalışmalarını yürüttüğünü hissettirerek iyi bir iletişim ortamı kurmasının gerekli olduğunu saptamıştır. Koerner ve diğerleri de (2002) iyi bir uygulama öğretim elemanının iletişim becerileri kapsamında kişilerarası ilişkilerinin iyi, empati kuran, anlayışlı, yardımsever ve iyi bir dinleyici özelliklerine sahip olması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Sağ'ın (2008) araştırmasında da, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanının kendileriyle olan iletişimlerinde samimi olması gerektiğini, kendilerini dinlemeden herhangi bir yargıya varmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayı ile ilişkilerinde samimi, içten davranmalarının olumlu sonuçları olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, İlin ve diğerlerinin (2007) yaptıkları araştırmada bu konuya ilişkin bulgulara ulaşıldığı anlaşılmaktadır. İlin ve diğerleri, araştırmalarında öğretmen adaylarının etkin öğretme konusundaki düşüncelerine ilişkin değişikliğe yol açan başarılı danışmanlık konuşmalarının niteliklerini belirlemeye çalışmışlardır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, görüşme, yazılı dokümanlar ve ses kayıtları ile toplanmıştır. Araştırmaya Çukurova Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği Programında yer alan dört danışman ve onların danışmanlık yaptıkları öğretmen adayları katılmıştır. Araştırmada yer alan danışmanlardan ikisi öğretmen adayları tarafından başarılı olarak nitelendirilirken, diğer ikisi ise başarısız olarak nitelendirilmişlerdir. Başarılı bulunan danışmanların mesleki rehberlik yaptığı öğretmen adayları işbirliği içinde çalışmaya ve yardımlaşmaya daha istekli görünmüşlerdir. Bununla birlikte, öğretmen adayları, seminer çalışmalarında uygulamaları danışmanlarıyla birlikte değerlendirdikleri ve bu samimi tavırlarından olumlu yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca, Okul Uygulama Çalışmalarına katılan uygulama öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları öncesinde birbirlerini tanıyor olmalarının, bu sürecin daha sağlıklı işlenmesini sağlayabilecek etmenler arasında yer aldığı görülmektedir. Hayland ve Lo'nun (2006) araştırmalarında bu konuya vurgu yapılmıştır. Hayland ve Lo, araştırmalarında Okul Uygulama Çalışmaları sürecindeki gözlem sonrası gerçekleştirilen seminer çalışmalarında uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adayları arasındaki etkileşimi, ilişkiyi ortaya koymaya çalışmışlardır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler görüşme ve yazılı geri bildirim formları ile toplanmıştır. Çin'in Hong Kong kentinde yapılan ve 6 İngilizce öğretmen adayı, 4 uygulama öğretim elemanının katıldığı araştırmada, Okul Uygulama Çalışmalarında uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının yüz yüze iletişimin önemi vurgulanarak, uygulama öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının birbirlerinden beklentileri ortaya konmuştur. Öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle olan iletişimlerinde arkadaşça davranmalarını ve geribildirimlerinde yapıcı bir dil kullanmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırmada öğretmen adaylarına ikişer uygulama öğretim elemanından oluşan bir grup tarafından danışmanlık yapılmıştır. Uygulama öğretim elemanlarından biri öğretmen adayı iyi tanırken, diğeri ise öğretmen adayı ile ilk defa aynı ortamda bulunmuştur. Öğretmen adayı iyi tanıyan uygulama öğretim elemanı öğretmen adayı ile daha iyi bir iletişim ve bilgi alışverişi içinde iken, diğeri

uygulama öğretmen elemanı ile öğretmen adayı arasında iletişim sorunları yaşanmıştır. Bu açıdan bakıldığında etkili bir okul uygulama çalışmasının yapılabilmesi için öğretmen adayı ile uygulama öğretmen elemanı arasındaki iletişimin iyi olması büyük önem taşımaktadır. Bunun gerçekleşebilmesi için ise uygulama öğretmen elemanları ile öğretmen adaylarının birbirlerini tanımalarının etkili olduğu söylenebilir.

Liderlik

Bu alt bölümde, uygulama öğretmen elemanlığının liderlik rolüne ilişkin araştırma bulgularına yer verilmiştir. Liderlik boyutunun kapsamını, taraflar arasında işbirliği sürecini sağlıklı biçimde sürdürmek, öğretmen adaylarının gerek uygulama öğretmenleriyle gerek uygulama okulu yönetimi ile olan ilişkilerinde onlara yardımcı olmak ve bir tür köprü işlevi görmek oluşturmaktadır.

Okul Uygulama Çalışmaları sürecinde uygulama öğretmen elemanları, öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri arasında sağlıklı bir işbirliğinin olmasının, bu süreçten verim alınmasında başat faktörlerden biri olduğu görülmektedir. Okul Uygulama Çalışmalarındaki tarafların işbirliğinin süreklilik ve sistemlilik göstermesi önemli bir etmendir. Bu işbirliğinin sağlanmasında ise uygulama öğretmen elemanları bir köprü işlevi görmektedir. Taltvie ve diğerlerinin (2000) araştırmalarında, uygulama öğretmen elemanları ile öğretmen adaylarının aralarındaki iyi bir işbirliğinin öğretmen adaylarına, öğretmenlik becerilerini gerçek sınıf ortamına ortaya koymada cesaret verdiği belirtilerek, geribildirimlerin bu sayede daha sağlıklı olduğu saptanmıştır. Tang (2003) ise araştırmasında, öğretmen adaylarının gerçek sınıf ortamında karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmeleri için mesleki rehberlik görevini üstlenen uygulama öğretmen elemanları ile uygulama öğretmenlerinin arasında işbirliğinin olmadığını vurgulayarak olması gereken yapının işlemediğini saptamıştır. Benzer şekilde Moore de (2003) araştırmasında, öğretmen adaylarının Okul Uygulama Çalışmalarından verim almalarında uygulama öğretmeni ve uygulama öğretmen elemanları ile birlikte işbirliği içinde çalışmalarının önemli bir ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Saratlı da (2007) yapmış olduğu araştırmada öğretmen adayı, uygulama öğretmen elemanı ve uygulama öğretmenin arasındaki etkileşimin, Okul Uygulama Çalışmalarının verimli bir şekilde yürütülmesi açısından önemli olduğu saptamasında bulunmuştur. Bu doğrultuda Saratlı, haftanın belli saatlerinde öğretmen adayı, uygulama öğretmen elemanı ve uygulama öğretmenin bulunduğu

danışmanlık saatlerinin konulmasını önermiştir. Sağ'ın (2008) araştırmasında ise, öğretmen adayları Okul Uygulama Çalışmalarında karşılaştıkları sorunlara uygulama öğretim elemanlarının ilgili bir şekilde yaklaşmaları ve çözüm yolları sunmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmada kullanılan araştırma modeli, araştırmanın yürütüldüğü evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, elde edilen verilerin çözümlenmesinde ve araştırmada izlenen süreç ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmayla, Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına dönük uygulama öğretim elemanlığı rollerini ne düzeyde yerine getirdikleri tarama modeli kullanılarak betimlenmeye çalışılmıştır (Karasar, 2006). Ayrıca, eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dalı başkanlıklarının uygulama öğretim elemanlarının seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi etkinliklerini ne düzeyde gerçekleştirdikleri yine tarama modeli kullanılarak saptanmaya çalışılmıştır. Bunun yanında, bu araştırma kapsamında öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, akademik unvan, cinsiyet ve eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumları gibi özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığına da bakıldığı için bu araştırmanın aynı zamanda ilişkiyel olduğu söylenebilir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2008–2009 öğretim yılında Türkiye’de bünyesinde sınıf öğretmenliği lisans programı bulunan eğitim fakülteleri oluşturmaktadır.

Sınıf öğretmenliği lisans programı bulunan fakülteler arasında fakültelerin buldukları şehrin ve üniversitenin adaylara sunmuş oldukları olanaklar gibi etmenlere bağlı olarak birtakım farklılıklar olmasına karşılık, hizmet öncesi sınıf öğretmeni eğitimi programlarının merkezi düzeyde belirlenmesi ve adayların programa yerleştirilmelerindeki en düşük ve en yüksek puan farklılıklarının çok olmaması gibi özellikler bakımından birbirlerine benzer oldukları söylenebilir (YÖK, 2007). Diğer yandan, fakültelele her öğretim yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından verilen kontenjan sayılarının farklı olabildiği görülmektedir. Bu farklılığın evrenin homojenliğini sağlamada birtakım sorunların ortaya çıkmasına neden olabileceği ve bunun da fakültelerin aldıkları öğrenci sayılarına göre kümelenilerek kontrol edilebileceği düşünölmüştür. Bu nedenle fakülteler, sınıf öğretmenliği lisans programlarının normal öğretim kısımlarına almış

oldukları öğrenci kontenjanlarına göre 50'lik dilimler şeklinde kümelenmiştir. Buna göre örneklem seçimi, küme örnekleme tekniğine göre gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2006). Yine, elde edilecek bulguların genellenebilirlik özelliğini yükseltmek için örneklem seçiminde % 20'lik oran benimsenmiştir. Sözgelimi, normal öğretimde okuyan öğrenci sayısı 0-50 aralığında olan eğitim fakülteleri bir kümeyi oluşturmaktadır. Benzer şekilde, diğer öğrenci sayısı aralıklarına (51-100, 101-150, 151-200) göre eğitim fakülteleri diğer kümeleri meydana getirmektedir. Bundan sonra her bir kümeden seçilecek eğitim fakülteleri bilgisayar ortamında rastlantısal sayı türeten SPSS (Statistical Package for the Social Science 15.0) programı aracılığıyla % 20'lik orana göre belirlenmiştir. Örneklem ve erişim durumu ile ilgili bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırma Örneklemi ve Erişim Durumu

Birimler	Örneklem (S)	Katılım (S)	Değerlendirme Dışı (S)	Değerlendirmeye Alınan (S)	Erişim (%)
Fakülte	12	10	2	10	83.3
Akdeniz Üniv. Eğt. Fak.	40	35	-	35	87.5
Kocaeli Üniv. Eğt. Fak.	50	47	-	47	94
Sakarya Üniv. Eğt. Fak.	60	-	-	-	-
A. Menderes Üniv. Eğt. Fak.	100	95	15	80	80
ÇOMU Üniv. Eğt. Fak.	100	88	7	81	81
Kırıkkale Üniv. Eğt. Fak.	100	92	12	80	80
Gazi Üniv. Gazi Eğt. Fak.	140	-	-	-	-
Ağrı İ. Ç. Üniv. Eğt. Fak.	150	136	21	115	76.6
Rize Üniv. Eğt. Fak.	150	134	20	114	76
Uludağ Üniv. Eğt. Fak.	160	116	13	103	64.3
M. Kemal Üniv. Eğt. Fak.	180	124	4	120	66.6
Hacettepe Üniv. Eğt. Fak.	180	116	5	111	61.6
Öğretmen adayı	1410	983	97	886	62.8
Uygulama koordinatörlüğü	56	36	1	35	62.5

Tablo 1’de görüldüğü gibi, eğitim fakülteleri, bünyelerindeki sınıf öğretmenliği programının normal öğretim kısmında yer alan öğrenci sayılarına göre 50’lik dilimler halinde dört küme şeklinde kümelenebilir. Birinci kümede iki, ikinci kümede dört, üçüncü ve dördüncü kümelerde ise üçer eğitim fakültesi olmak üzere toplam 12 eğitim fakültesi yer almıştır. Yine, Tablo 1’e bakıldığında, öğretmen adaylarının katıldığı çalışmada fakülteler temel alındığında erişim oranı % 83.3 iken, öğretmen adayları bazında % 62.8 olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, uygulama koordinatörlüklerine erişim oranının ise, % 62.5 olduğu görülmektedir.

Alanyazında veri toplama araçlarının dönüş oranları konusunda çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Sözelimi, Balcı (2006) ve Karasar’a (2006) göre bu oran, % 70 ile % 80 arasında değişmektedir. Büyüköztürk de (2005) sağlıklı yorumların yapılabilmesi için bu dönüş oranının % 70 ile % 80 arasında olması gerektiğini belirtmektedir. Öte yandan, davranış bilimlerinde anket geliştirme üzerine yapmış olduğu çalışmasında Özoğlu (1992), anketlerin dönüş oranlarının batılı ülkelerde % 40 ile % 60 arasında değişirken, Türkiye’de bu oranın % 40 ile %50 arasında gerçekleştiğini saptamıştır. Bunun yanı sıra, Moser ve Kalton, evrenin homojenlik yapısında yeni gelişmelere bağlı olarak bir değişiklik olmadığında bu oranın % 30’a kadar çekilebileceğini ileri sürmektedir (Karasar, 2006). Tüm bu görüşler dikkate alındığında, bu araştırmadaki geri dönüş oranlarının kabul edilebilir değerler olduğu söylenebilir.

Uygulama öğretim elemanlarının rollerini gerçekleştirme düzeyleri, öğretmen adaylarının görüşleri temel alınarak saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kişisel bilgileri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri

Özellik	S	%
Cinsiyet		
Erkek	447	50.4
Kadın	439	49.6
Yaş Aralığı		
18–21 yaş arası	209	23.5
22 yaş ve üstü	677	76.5

Tablo 2’den, cinsiyet gruplandırmalarında kadın ve erkek öğretmen adayı sayılarının birbirine yakın olduğu, yaş gruplandırmalarında ise 22 yaş ve üstündeki yaşa sahip

öğretmen adaylarının çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 2’de görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının % 50.4’ü erkek, % 49.6’sı kadın olup % 23.5’i 18–21 yaş ve % 76.5’i ise 22 yaş ve üzerindeki aralıkta yer almaktadır.

Öğretmen adaylarından elde edilen bilgilerden bir diğeri, kendilerine uygulama öğretim elemanlığı yapan öğretim elemanlarının kişisel ve mesleki özellikleridir. Uygulama öğretim elemanlarının kişisel özellikleri kapsamında cinsiyetleri, mesleki özellikleri kapsamında ise akademik unvanları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu yöndeki bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Kişisel ve Mesleki Özellikleri

Özellik	S	%
Cinsiyet		
Erkek	614	69.3
Kadın	272	30.7
Akademik Unvan		
Öğretim Üyesi (Prof. Dr., Doç. Dr. Yrd. Doç. Dr.)	428	48.3
Öğretim Görevlisi (Okutman, Ar. Gör., Öğr. Gör., Uzman)	458	51.7

Tablo 3’ten görüldüğü gibi, öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlığı görevini üstlenen öğretim elemanlarının çoğunlukla erkek olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğretmen adaylarının % 69.3’üne erkek, % 30.7’sine ise kadın öğretim elemanları uygulama öğretim elemanlığı görevini üstlenmektedir. Yine öğretmen adaylarının % 48.3’üne öğretim üyesi, % 51.7’sine ise öğretim görevlisi unvanına sahip öğretim elemanları uygulama öğretim elemanlığı görevini üstlenmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Araştırma için veriler iki ayrı bilgi toplama aracı ile toplanmıştır. Bunlardan birisi ölçek, diğeri ankettir. Ölçek öğretmen adaylarına, anket ise sınıf öğretmenliği programı anabilim dalı başkanlığı uygulama koordinatörlerine yönelik geliştirilmiştir.

Öğretmen adaylarına dönük olarak geliştirilen *Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Ölçeği* ile öğretmen adaylarına mesleki rehberlik hizmeti sunan öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini gerçekleştirme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ölçek, öğretmen adaylarının kişisel bilgileri, kendilerine mesleki rehberlik yapan öğretim elemanlarının kişisel ve mesleki bilgileri ve uygulama öğretim elemanlığı rolleri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Birinci

bölümde iki, ikinci bölümde üç maddeye yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, uygulama öğretim elemanlığının rehberlik (16), iletişim (10) ve liderlik (3) rolleri olmak üzere toplam 29 önermeye yer verilmiştir.

Sınıf öğretmenliği anabilim dalı başkanlığı uygulama koordinatörlerine dönük geliştirilen *Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi* ise, iki bölümden oluşmaktadır. *Anketin* birinci bölümünde öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığına seçilmelerine ilişkin üç madde, ikinci bölümde ise öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanı olarak yetiştirilmesine ve değerlendirilmesine dönük ise iki madde bulunmaktadır.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Roller Ölçeği

Bilgi toplama araçlarından ilki olan *Uygulama Öğretim Elemanlığı Roller Ölçeği*'nin deneme formunda yer alacak olası önermeleri belirlemek için Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde yer alan sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinden gönüllü olarak seçilen 4 kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının kendilerine sundukları mesleki rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesine yönelik sorular sorulmuştur. Bunun yanı sıra alanyazında, içerisinde uygulama öğretim elemanlığının irdelendiği Okul Uygulama Çalışmalarıyla ilgili yapılan araştırmalar (Andrew, 2007; Azar, 2003; Can, 2001; Demircan,2007; Eraslan,2008; Freidus, 2002; İlin ve diğerleri, 2007; Koerner ve diğerleri, 2002; Kudu ve diğerleri, 2006; Moore, 2003; Özmen, 2008; Parker, 2005; Sağ, 2008; Saratlı, 2007; Sılay ve Gök, 2005; Talvitie ve diğerleri, 2000; Tang, 2003), yönergeler ve kılavuzlar (California State University, 2006; Colorado University, 2007; MEB, 1998; Princeton University, 2006; YÖK, 1998a, 1998b) gözden geçirilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerinden ve alan yazın taramasından 39 adet önerme oluşturulmuştur. Kapsam geçerliğinin sağlanması için önerme formu Okul Uygulama Çalışmaları ve öğretmen eğitimi programları konularında çalışmalar yapmış olan 13 uzmana gönderilmiştir. Bu uzmanlardan beşinden yanıt gelmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda ise 39 önermeden altısı çıkarılmıştır. Son olarak, ölçeğin deneme formunda 33 madde yer almıştır.

Ölçeğin öğretmen adaylarının görüşlerini bir skala üzerinde ardışık olarak sıralanmış birimlere göre ortaya koymalarına olanak verecek biçimde beşli Likert tipinde düzenlenmesi benimsenmiştir. Bu doğrultuda, görüş düzeylerine ilişkin birim aralıklarının en büyük değer olan beşten en küçük değer olan bire doğru "*tamamen katılıyorum, oldukça katılıyorum, orta derecede katılıyorum, az katılıyorum, hiç*

katılmıyorum” şeklinde olması benimsenmiştir. Daha sonra ise, deneme formunun ön uygulamasının yapılması aşamasına geçilmiştir. Ölçeğin deneme formu Nisan 2009’da gerekli izinler alınarak (Ek 1) Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde yer alan sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Uygulamaya katılan öğretmen adayı sayısı 210 olmasına rağmen, formların eksik veya yanlış doldurulmasından kaynaklanan sorunlar nedeniyle 203 öğretmen adayının formu değerlendirmeye alınabilmiştir. Kline’a göre grup büyüklüğünün, formdaki önerme sayısının en az iki katı olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2005). Bu araştırmadaki sayının da bunu karşıladığı görülmektedir.

Uygulama öğretim elemanlığı rolleri kavramının faktörlerini tespit etmek için, deneme formu sonuçları üzerinde Temel Bileşenler Analizi istatistiği uygulanmış olup faktörlerin rotasyonunda ise, faktörler arası ilişkinin olmadığı varsayımından ötürü Orthogonal anlayış temel alınarak Varimax tekniği kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2007). Bunun yanı sıra, ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha (α) ile saptanmaya çalışılmıştır. Faktör analizi işlemlerine geçmeden önce deneme uygulaması ölçümlerinin ön yeterlilik değerleri hesaplanmış olup bilgiler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Faktör Analizi Ön Yeterlilik Değerleri

Öğretmen Adayı Sayısı (N)	Madde Sayısı	Güvenilirlik Katsayısı (α)	Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)	Bartlett Alan Test Değerleri		
				Yaklaşık Kay Kare (X^2)	Serbestlik Derecesi (Df)	Anlamlılık (Sig.)
203	33	.96	.95	5020.07	528	.00

Tablo 4’e bakıldığında, ölçeğin deneme formunun güvenilirlik katsayısının (α) .96 olduğu görülmektedir. Bu değerden yola çıkılarak, deneme formundaki önermeler arasındaki tutarlılık derecesinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir (Turgut, 1995). Bunun yanı sıra, deneme formunun, uygulama sonrası KMO değerinin .95 olarak hesaplandığı görülmektedir. KMO değerinin .60 ve yukarısı bir değer alması gerektiği varsayımına göre (Büyüköztürk, 2007) hesaplanan .95 değerinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Yine, formdaki her bir değişkenin sadece kendisiyle ilişkili olduğunu ve bir başka değişkenle ilişkisinin olmadığı yönündeki Bartlett Alan Test Değerinin .05’ten küçük olması kuralına göre, hesaplanan değer .00 olması, verilerin bu ölçütü karşıladığını göstermektedir. Bu değerler göz önüne alındığında, deneme uygulaması ölçüm değerlerinin faktör analizi işlemlerine geçilebileceğini gösterdiği söylenebilir.

Faktör analizi işlemleri üç defa döndürme sonrasında tamamlanmıştır. Faktör analizinin ilk aşamasında öncelikle deneme uygulamasındaki maddelerin ortak varyanslarına (Communalities) bakılmıştır. Faktörlerin açıklayıcılık gücünün artırılması için ortak varyans değerlerinin ve maddelerin yer aldıkları faktörlerdeki yük değerlerinin alt sınırının .45 olarak alınması benimsenmiştir (Büyüköztürk, 2007). Ek 2'ye bakıldığında deneme uygulaması faktörlerinin ortak varyans değerlerinin .43 ile .74 arasında değiştiği görülmektedir. 2. maddenin yük değerinin .43, 6. maddenin yük değerinin ise .44 olması nedeniyle ölçekten çıkartılmıştır. Söz konusu maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra işlem tekrar edilmiştir.

Araştırmada faktör belirlemede Özdeğer (Eigenvalue) tekniği kullanılmıştır. Kabul edilen Özdeğer ölçütünün 1 ya da 1'den büyük olması esas alınmıştır (Büyüköztürk, 2007). Buna göre, ölçekte Özdeğeri 1'den büyük 3 faktör elde edilmiştir. Faktörler incelendiğinde, elde edilen boyutların araştırmanın başlangıcında tasarlanan boyutlarla örtüştüğü saptanmıştır. Benzer şekilde Ek 3'ten Varimax döndürme işlemi sonucunda ölçeğin maddelerinin öz değeri 1'den büyük olan 3 faktörde toplandığı anlaşılmaktadır. Bu üç faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları toplam varyans % 63.31'dir. Bunun yanı sıra, birinci faktörün açıkladığı varyans % 28.08, ikinci faktörün açıkladığı varyans % 21.88, üçüncü faktörün açıkladığı varyans ise % 13.34'tür. Döndürme işlemi sonucuna bakıldığında 27. maddenin iki faktördeki yük değerlerinin birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Bu maddenin 2. faktöründeki yük değeri .54 iken, üçüncü faktöründeki yük değeri ise .52'dir. Bu iki faktör yükü arasındaki fark .1 değerinden düşük olduğu için (Büyüköztürk, 2007) 27. madde ölçekten çıkartılmıştır. Bu madde ölçekten çıkartıldıktan sonra işlem tekrar edilmiştir. İşlem sonrasında elde edilen değerler, EK 4'te verilmiştir.

Ek 4'ten üç faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyansın % 63.37 olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, birinci faktörün açıkladığı varyans % 28.89, ikinci faktörün açıkladığı varyans % 21.74, üçüncü faktörün açıkladığı varyans ise % 12.73'tür. Sonuçta birinci boyutta 16, ikinci boyutta 10, üçüncü boyutta ise 4 madde yer almıştır.

Bu aşamadan sonra ölçekle ilgili yapıların ve ölçeğin tümüne ilişkin güvenilirlik analizi işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sonuçları Ek 5'te verilmiştir. Ek 5'e bakıldığında, birinci ve ikinci boyutun güvenilirlik analizi sonuçlarında her hangi bir maddede sorun çıkmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü, her iki boyutta da maddelerin her birinin boyutlarının toplam Cronbach Alpha (α) değerlerinden büyük olmadığı (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2008) görülmektedir. Fakat üçüncü boyutta yer alan 16.

maddenin Cronbach Alpha (α) değeri .88 iken, ilgili boyutun Cronbach Alpha (α) değeri .86 olarak hesaplanmıştır. Buradan 16. madde ölçekten çıkartıldığında tek başına üçüncü boyutun güvenilirliğini arttıracığı için, maddenin ölçekten çıkartılması uygun görülmüştür. Bundan sonra üçüncü boyutta kalan 3 maddeye tekrar güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Bu güvenilirlik analizi sonuçları Ek 6'da verilmiştir.

Son olarak, kalan 29 maddeye tekrar faktör analizi işlemi uygulanmıştır. Ek 7'den faktör analizi işlemi sonucunda ölçeğin maddelerinin öz değeri 1'den büyük olan üç faktörde toplandığı anlaşılmaktadır. Bu üç faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları toplam varyans % 63.82'dir. Bunun yanı sıra, birinci faktörün açıkladığı varyans % 30.24, ikinci faktörün açıkladığı varyans % 22.20, üçüncü faktörün açıkladığı varyans ise % 11.36'dir. Maddelerle ilgili tanımlanan üç faktörün ortak varyansları .47 ile .76 arasında değişmektedir. Döndürme işlemi sonucunda faktörlerdeki maddelerin yük değerleri sırasıyla birinci faktörde en düşük .53 en yüksek .79, ikinci faktörde en düşük .57 en yüksek .85, üçüncü faktörde ise en düşük .72 en yüksek .76'dir. Daha sonra ise ölçekte yer alan bu 29 maddenin güvenilirlik analizi işlemi yapılmış, faktörlerin güvenilirlik değerlerinin sırasıyla .95, .93, .88 ve ölçeğin bütününe yönelik güvenilirlik değerinin ise .96 olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak birinci boyutta 16 madde (5, 12, 7, 8, 11, 10, 4, 1, 14, 13, 15, 3, 22, 20, 21, 9), ikinci boyutta 10 madde (30, 31, 29, 32, 26, 25, 24, 23, 28, 33) ve üçüncü boyutta 3 madde (18, 19, 17) olmak üzere nihai ölçekte toplam 29 madde yer almıştır (EK 8). Faktörlere isimler verilirken kapsadıkları maddelerin anlamları göz önünde tutulmuştur. Buna göre, birinci faktör uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına ilköğretim programlarının tanıtılması, sınıf yönetimi teknikleri ve öğretim strateji ve yöntemlerinin seçimi ve uygulanması ile ders planlarının hazırlanması gibi konularda yardımları içermesi sebebiyle *rehberlik* olarak tanımlanmıştır. İkinci faktör, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına karşı yaklaşımı, hoşgörülü olması, uygun bir dille eleştiride bulunması gibi konuları içermesi sebebiyle *iletişim* olarak tanımlanmıştır. Üçüncü faktör ise, uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarının yapması gereken işlemlere yönelik uygulama okulunda, eğitim fakültesinde ve her iki kurum arasındaki koordinasyonu sağlaması ile ilgili konuları içermesi sebebiyle *liderlik* olarak tanımlanmıştır.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi

Bilgi toplama araçlarından ikincisi olan *Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi*'nin hazırlanması aşamasında öncelikle ilgili alanyazın taranmış ve olası soru maddeleri oluşturulmaya başlanmıştır. Bu anketin amacı, Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında görevlendirilen öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanı olarak seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesine ilişkin ölçütleri değerlendirmektir. Bu doğrultuda, anketin iki bölümden oluşması kararlaştırılmıştır (EK 9). Birinci bölümde uygulama öğretim elemanlarının seçimine ilişkin olarak akademik unvan, anabilim dalında olmak, eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumu ve son olarak öğretmenlik deneyimi ile ilgili sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanı olarak yetiştirilmesi ve değerlendirilmesine ilişkin soru maddeleri yer almıştır. Sorular, yanıtlayıcının tercihlerine olanak verecek biçimde seçenekli biçimde düzenlenmiştir. Sözcülemi, anketin ilk sorusunda akademik unvan, anabilim dalı öğretim elemanı olma, eğitim bilimleri anabilim dalı öğretim elemanı olma, sınıf öğretmenliği tecrübesi gibi özellikler verilmiş ve uygulama koordinatörlüklerinden uygulama öğretim elemanı olarak görevlendirmelerinde bu özelliklerden hangisine ya da hangilerine öncelikli olarak yer verdiklerini belirtmeleri istenmiştir.

Araçların Uygulanması

Bilgi toplama araçlarından ilki olan *Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Ölçeği*'ni uygulama amacıyla öncelikle örnekleme giren fakültelerin bağlı oldukları rektörlüklerden izinler alınmıştır. Bir eğitim fakültesine gönderilen veriler geri dönmediği; bir diğer eğitim fakültesinden ise izin alınmadığı için bu fakültelerdeki uygulamalar değerlendirmeye alınmamıştır. Bundan sonra, fakültelelere sınıf öğretmenliği programlarının birinci öğretimlerinde okuyan öğrenci sayısı kadar ölçek, uygulanmak üzere kargo yoluyla 11 Nisan 2009 tarihinde ilgili eğitim fakültelerinin dekanlıklarına gönderilmiştir. Gönderilen kargoların içerisine, ölçeklerle beraber uygulayıcılara dönük yönergeler konulmuştur (Ek 10). Uygulanan tüm bilgi toplama araçları, Haziran 2009'dan önce toplanmıştır.

Bilgi toplama araçlarından ikincisi olan *Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi*'ni uygulama amacıyla 56 eğitim fakültesinin bağlı oldukları rektörlüklerden izinler alınmıştır. Bundan sonra, anketler posta yolu ile eğitim fakülteleri dekanlıklarının sınıf öğretmenliği anabilim dallarına gönderilmiştir (Ek 11).

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesine geçmeden önce anket ve ölçek formları incelenmiş, eksik ve yanlış doldurulan veriler işlem dışı bırakılmıştır. Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında uygulama öğretmen elemanlığı uygulamalarına dönük uygulama koordinatörlerinden veriler elde edilmiştir. Bu verilerin çözümlemesi aşamasında sayı (S) ve yüzdenin (%) kullanılması benimsenmiştir. Bunun yanı sıra, kimi anketlerde nitel verilerin bulunduğu saptanmıştır. Bu bilgiler sistematik olmadığından dolayı bunlar üzerinde herhangi bir istatistiksel çalışma uygulanmamış olup yalnızca betimlenme yoluna gidilmiştir. Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında uygulama öğretmen elemanlığı rollerinin yerine getirilme düzeyleri ile ilgili veriler öğretmen adaylarından elde edilmiştir. Bu verilerin çözümlemesinde aritmetik ortalama ve standart sapmanın kullanılması kararlaştırılmıştır. Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında öğretmen elemanlarının uygulama öğretmen elemanlığı rollerinin, akademik unvan, eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme, cinsiyet özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili veriler yine öğretmen adaylarından elde edilmiştir. Bu verilerin çözümlemesinde ise çok değişkenli varyans analizi (MANOVA), MANOVA sonucunda çıkan farklılaşmanın yönünün belirlenmesinde ise ANOVA kullanılması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte, kayıp verilerde bilinmeyen değerler sonuç üzerinde etki yapmaması için dizideki SMEAN tekniğinin kullanılması benimsenmiştir. İlişkisel analizlerde ise anlamlılık değeri olarak $p < .05$ düzeyi alınmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerinin çözümü için elde edilen verilerin çeşitli istatistiksel teknikler kullanılarak çözümlenmesi ile sağlanmış olan bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular, araştırmada yer alan alt problemlerin sırasına göre verilmiştir.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları

Araştırmanın ilk alt problemi kapsamında, uygulama öğretim elemanlarının seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesine yönelik sınıf öğretmenliği anabilim dalları uygulama koordinatörlüklerinin uygulamaları, yine bu koordinatörlüklerden toplanan verilerle betimlenmeye çalışılmıştır. Verilerin yorumlanmasında sayı (S) ve yüzde (%) istatistiği tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda hazırlanan *Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi* seçme, yetiştirme ve değerlendirme olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Fakat geri dönen veriler incelendiğinde, değerlendirme kısmında yer alan maddenin sağlıklı olarak yanıtlanmadığı anlaşıldığından bu kısım değerlendirmeye alınmamıştır. Bu nedenle anket, seçme ve yetiştirme olmak üzere iki bölüm ele alınarak incelenmiştir. Öncelikle, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanlarının seçiminde göz önünde bulundurdıkları özellikler ve bu özelliklerin öncelik durumları ele alınmış ve Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

Uygulama Öğretim Elemanı Tercihindeki Öncelikler (N=35)

	1. öncelik		2. öncelik		3. öncelik		4. öncelik	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Akademik unvan özelliği	7	20.58	8	23.52	4	11.76	13	38.23
Anabilim dalı öğretim elemanı olma özelliği	13	38.23	9	26.47	5	14.70	-	-
Sınıf öğretmenliği tecrübesi özelliği	6	17.64	6	17.64	8	23.52	8	23.52
Eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme özelliği	7	20.58	5	14.70	11	32.35	6	17.64

Tablo 5'e bakıldığında, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının, uygulama öğretim elemanlarının seçiminde ağırlıklı olarak “anabilim dalı öğretim elemanı” olma özelliğini öne aldıkları anlaşılmaktadır. Buna göre, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 38.23'ünün uygulama öğretim elemanlarının seçiminde 1. önceliklerine “anabilim dalı öğretim üyesi olma”, % 20.58'inin “akademik unvan”, yine % 20.58'inin “eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme”, % 17.64'ünün “sınıf öğretmenliği tecrübesi” özelliğini aldıkları anlaşılmaktadır.

İkinci olarak sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanı seçiminde ikinci önceliklerine bakılmıştır. Buna göre, uygulama öğretim elemanı seçiminde sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 26.47'sinin “anabilim dalı öğretim elemanı olma”, % 23.52'sinin “akademik unvan”, % 17.64'ünün “sınıf öğretmenliği tecrübesi”, % 14.70'inin “eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme” özelliğini 2. önceliklerine aldıkları anlaşılmaktadır.

Üçüncü olarak sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanı seçiminde üçüncü önceliklerine bakılmıştır. Buna göre, uygulama öğretim elemanı seçiminde sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 32.35'inin “eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme”, %23.52'sinin “sınıf öğretmenliği tecrübesi”, % 14.70'inin “anabilim dalı öğretim elemanı olma”, % 11.76'sinin “akademik unvan” özelliğini 3. önceliklerine aldıkları anlaşılmaktadır.

Dördüncü olarak sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanı seçiminde dördüncü önceliklerine bakılmıştır. Buna göre, uygulama öğretim elemanı seçiminde sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 38.23'ünün “akademik unvan” özelliğini, % 23.52'sinin “sınıf öğretmenliği tecrübesi” özelliğini, % 17.64'ünün eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme özelliğini 4. önceliklerine aldıkları anlaşılmaktadır.

Bu bulgulardan yola çıkılarak, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanı görevlendirmesinde birinci önceliklerinin anabilim dalı içindeki öğretim elemanı olma özelliği gelirken, akademik unvan özelliğinin ikinci sırada geldiği söylenebilir. Bunun yanı sıra, anabilim dallarının uygulama öğretim elemanı seçiminde öğretim elemanlarının eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme ve sınıf öğretmenliği tecrübesi gibi özelliklerinin tercih sırasının ise üçüncü sırada geldiğini söylemek mümkündür. Bunun sebeplerinin başında anabilim dallarının ders paylaşımlarında kendi bünyelerindeki öğretim elemanlarına sahip çıkma düşüncesinin geldiği söylenebilir. Diğer bir sebep ise, anabilim dallarının Okul

Uygulama Çalışmalarının öneminin yeterince farkına varamadıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmanın bu alt problemi kapsamında ikinci olarak, kendi bünyesi dışından uygulama öğretim elemanı seçiminde bulunan anabilim dallarının tercihleri incelenmiştir. Bu yöndeki bilgiler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Anabilim Dalı Dışından Uygulama Öğretim Elemanı Görevlendirmesinde Tercih Öncelikleri (N=26)

	1. öncelik		2. öncelik		3. öncelik	
	S	%	S	%	S	%
Eğitim bilimleri anabilim dalı	15	57.69	5	19.23	4	15.38
Diğer anabilim dalları	2	7.69	5	19.23	-	-
Öncelik yok	2	7.69	-	-	1	3.84

Tablo 6'ya bakıldığında, anabilim dışından uygulama öğretim elemanı seçiminde anabilim dallarının çoğunlukla eğitim bilimleri anabilim dallarında bulunan öğretim elemanlarını tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Sözelimi, kendi bünyeleri dışından uygulama öğretim elemanı seçen sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 57.69'unun 1. önceliklerinin eğitim bilimleri anabilim dalı olduğu, % 7.69'unun diğer anabilim dallarından görevlendirme yaptıkları, yine % 7.69'unun da görevlendirmede herhangi bir önceliklerinin olmadığı görülmektedir. Sınıf öğretmenliği anabilim dallarının 2. öncelikleri kapsamında, % 19.23'ünün eğitim bilimleri anabilim dalından ve % 19.23'ünün de diğer anabilim dallarından görevlendirme yaptıkları görülmektedir. Sınıf öğretmenliği anabilim dallarının 3. öncelikleri kapsamında ise, % 15.38'inin eğitim bilimleri anabilim dalından görevlendirme yaptıkları, % 3.84'ünün ise görevlendirmede herhangi bir önceliklerinin olmadığı görülmektedir.

Bu bulgular, kendi bünyesi dışından uygulama öğretim elemanı seçiminde bulunan sınıf öğretmenliği anabilim dallarının çoğunlukla ilk tercihlerinin eğitim bilimleri anabilim dalında görevli olan öğretim elemanları olduğunu göstermektedir.

Bu alt problem kapsamında üçüncü olarak, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının, uygulama öğretim elemanlığı hizmetinin daha nitelikli biçimde gerçekleştirilmesi kapsamında bu görev için seçilmiş öğretim elemanlarına dönük ne tür etkinlikler düzenledikleri incelenmiştir. Bu yöndeki bilgiler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Uygulama Öğretim Elemanlarına Dönük Etkinlik Yapma Durumları (N=35)

Etkinlik Türleri	Uygulama Koordinatörlüklerinin Tercihleri	
	S	%
1. Öğretmenlik Uygulaması konusunda genel bilgilerin verildiği bir-iki saat süreli toplantı, konferans, görüşmeler.	23	67.64
2. Öğretmenlik Uygulamasının amaç, içerik ve yönteminin ayrıntılı olarak ele alındığı, tartışıldığı dört-beş saat süreli seminerler.	8	23.52
3. Öğretmenlik Uygulaması kapsamında yer alan iletişim becerileri, yeni teknolojileri kullanımı gibi çeşitli konularda hizmetiçi eğitim programları.	-	-
4. Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile ilgili tanıtıcı bilgiler içeren kılavuzlar	19	55.88
5. Uygulama öğretim elemanlarına dönük herhangi bir yetiştirme çalışması yok.	6	17.64

Tablo 7'ye bakıldığında, sınıf öğretmenliği anabilim dalları tarafından, uygulama öğretim elemanlarının yetiştirilmesine yönelik çoğunlukla Öğretmenlik Uygulaması dersini tanıtıcı kısa süreli toplantı benzeri etkinliklerin dışında, geniş kapsamlı etkinliklerin yapılmadığı görülmektedir. Sözgelimi, uygulama öğretim elemanlarının yetiştirilmesine dönük sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 67.64'ünün Öğretmenlik Uygulaması dersi hakkında genel bilgilerin verildiği kısa süreli toplantı, konferans vb. etkinlikler, % 55.88'inin Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili tanıtıcı bilgiler içeren kılavuzlar, % 23.52'sinin Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaç, içerik ve yöntemlerinin ayrıntılı olarak ele alındığı, tartışıldığı dört-beş saat süreli seminerler düzenledikleri görülmektedir. Sınıf öğretmenliği anabilim dallarının % 17.64'ünün ise uygulama öğretim elemanlarına dönük herhangi bir yetiştirme çalışmasının olmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, sınıf öğretmenliği anabilim dallarından hiçbirisinin Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yer alan iletişim becerileri, yeni teknolojileri kullanımı gibi çeşitli konularda hizmet içi eğitim programları ile ilgili etkinlikler düzenlemedikleri de görülmektedir.

Bu bulgulardan yola çıkılarak, çoğunlukla sınıf öğretmenliği anabilim dallarının Okul Uygulama Çalışmaları kapsamında uygulama öğretim elemanlarının yetiştirilmesine dönük, Okul Uygulama Çalışmaları bünyesinde yer alan derslerin içerik ve amaçlarının geniş kapsamlı olarak ele alındığı etkinlikler düzenlemedikleri sonucuna varılabilir.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında, öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına dönük uygulama öğretim elemanlığı rollerini ne ölçüde yerine getirdikleri Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Ölçeği ile öğretmen adaylarından toplanan verilerle betimlenmiştir. Verilerin yorumlanmasında aritmetik ortalama ve standart sapmadan yararlanılmıştır. Aritmetik ortalama değerleri dikkate alınarak sırasıyla rehberlik, liderlik ve iletişim rolü boyutlarına ilişkin veriler tablolaştırılarak verilmiştir.

Uygulama öğretim elemanlarının rehberlik rollerini yerine getirme düzeylerine ilişkin elde edilen bilgiler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Rehberlik Rollerini Yerine Getirme Düzeyleri

Maddeler	Aritmetik Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma (SS)
1 Öğretim programları hakkında bilgilendirme	3.57	1.30
2 Sınıf yönetimi teknikleri hakkında bilgilendirme	3.43	1.27
3 Öğretim strateji yöntem ve teknikleri hakkında bilgilendirme	3.34	1.27
4 Öğretmenlik becerilerini geliştirmeye dönük seçenekler sunma	3.54	1.26
5 Çağdaş öğretim kullanma yönünde teşvik etme	3.59	1.26
6 Değişik kaynaklara yönlendirme	3.38	1.26
7 Olumlu veya eksik yönlerle ilişkin dönütler verme	3.62	1.24
8 Ders plan veya etkinliklerinin hazırlanmasında bilgilendirme	3.50	1.22
9 Kuram-uygulama etkileşimini sağlamada yönlendirme	3.57	1.21
10 Sürecin planlanması aşamasında yönlendirme	3.58	1.19
11 Eğitim teknolojilerinden yararlanma yönünde teşvik etme	3.46	1.19
12 Seminer çalışmalarında uygulamaları değerlendirme	3.19	1.25
13 Uygulamalarla ilgili yapıcı tartışma ortamları sağlama	3.24	1.30
14 Uygulama çalışmalarını gözlemleme	3.69	1.25
15 Uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirme yapma	3.37	1.26
16 Uygulama okulunun işleyişi ve kurallarına ilişkin bilgilendirme	3.70	1.18
Boyutun Bütününe İlişkin Genel Veriler	3.48	0.93

Tablo 8'de, uygulama öğretim elemanlığı rollerinden rehberlik rolü boyutunun gerek genel gerekse madde bazında aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Rehberlik rolü boyutunda yer alan bazı maddelerin aritmetik ortalamalarının boyuta ait aritmetik ortalamasının (3.48) altında, bazı maddelerin ise

üstünde yer aldığı görülmektedir. Sözelimi, “öğretmen adaylarına uygulama okulunun işleyişi ve kurallarına dönük bilgi verilmesi” (3.70) ve “öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının gözlemlenmesi” (3.69) ile ilgili maddelerin aritmetik ortalamaları, boyutun aritmetik ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Bununla birlikte, “seminer çalışmalarında uygulamaları değerlendirme” (3.19), “öğretmen adaylarına uygulama çalışmalarıyla ilgili tartışma ortamı sağlama” (3.24), “öğretmen adaylarını değişik kaynaklara yönlendirme” (3.34) ve “uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirme yapma” (3.37) ile ilgili maddelerin aritmetik ortalamalarının ise boyuta ait aritmetik ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir.

Bu bulgulara dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının rehberlik rollerinden bazılarını yerine getirirken daha nitelikli olmaları beklenebileceği söylenebilir. Sözelimi bunlar; öğretmen adaylarının da içerisinde bulunduğu ve uygulama çalışmalarının haftalık değerlendirmeye alındığı, tartışıldığı seminer çalışmalarının yapılması, uygulamalarla ilgili yapıcı tartışma ortamlarının sağlanması, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirilmesidir.

Alanyazında uygulama öğretim elemanlığının rehberlik rollerine değinen araştırmalar bulunmaktadır. Uygulama öğretim elemanlığının rehberlik rolü kapsamında ilk ele alınan konunun, seminer çalışmaları olduğu görülmektedir. Sözelimi, Can'ın (2001) yapmış olduğu araştırmada, Öğretmenlik Uygulaması dersinin yönetimi ile ilgili yeni düzenlemenin getirdikleri ve yaşanan sorunların ortaya konulmasının amaçlandığı araştırmada seminer çalışmalarına değinilmiştir. Araştırmada, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile birlikte yapmaları gereken seminer çalışmalarını düzenli bir şekilde yapmadıkları saptanmıştır.

Seminer çalışmalarının, Okul Deneyimi dersleri ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda da ders kapsamında bulunan ancak yeterince yerine getirilmeyen bir konu olduğu görülmektedir. Demircan'ın (2007) ve Eraslan'ın (2008) Okul Deneyimi II dersleri kapsamında yaptıkları araştırmalarda da seminer çalışmalarlarıyla ilgili Can'ın (2001) yaptığı saptamaya benzer sonuçlar ortaya konmuştur. Demircan'ın Okul Deneyimi II dersinin işleyişini incelediği araştırmasında, seminer çalışmalarının düzenli bir şekilde yapılmasında sorunların olduğu saptanmıştır. Eraslan'ın Okul Deneyimi II dersini değerlendirmeye çalıştığı araştırmasında da, seminer çalışmalarının verimli geçmediği saptanmıştır. Bu yönüyle, yukarıdaki araştırma bulgularının bu araştırma bulguları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Sözelimi, bu araştırmada uygulama öğretim elemanlarının seminer çalışmalarını daha nitelikli bir şekilde yerine getirmelerinin beklenebileceği sonucu ortaya konmuştur. Can, Demircan ve Eraslan'ın yaptıkları araştırmalarda da seminer çalışmalarının sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmediği saptanmıştır.

Alanyazında uygulama öğretim elemanlığının rehberlik rollerine ilişkin yapılan araştırmaların bazılarında ise, uygulama öğretim elemanının sahip olması gereken rehberlik rolü üzerinde durulduğu anlaşılmaktadır. Sözelimi, Talvitie ve diğerlerinin (2000) yapmış oldukları araştırma bunlardandır. Bu araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini gerçek sınıf ortamında yaşama geçirmesinde uygulama öğretim elemanlarının etkili bir yardımcı konumunda olmasının gerekliliği saptanmıştır. Freidus'un (2002) araştırmasında uygulama öğretim elemanlarının rehberlik rolleri arasında; öğretmenlik uygulamaları öncesi ve sonrasında öğretmen adayını bilgilendirip yönlendirme, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını gözleme konuları yer almıştır. Koerner ve diğerlerinin (2002) araştırmalarında da iyi bir uygulama öğretim elemanında bulunması gereken özellikler arasında; iyi bir yol gösterici olma, olumlu ve etkili dönütler verme, öğretim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olma noktaları yer almıştır. Sağ'ın (2008) yaptığı araştırmada ise, öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarından beklentileri arasında; farklı öğretim uygulamalarını tanıtmaları, tecrübelerini paylaşması, uygulama çalışmalarını tartışabilecekleri seminer çalışmalarını yapması yer almıştır.

Yukarıdaki araştırma bulgularında bir uygulama öğretim elemanında bulunması gereken ideal rehberlik rol özellikleri vurgulanmıştır. Araştırmalarda belirtilen uygulama öğretim elemanlığı rol özellikleri ile karşılaştırıldığında bu araştırmada ortaya çıkarılan uygulama öğretim elemanlığı rehberlik rollerinden bazılarının daha nitelikli bir hizmet verme yönünde geliştirilebileceği söylenebilir.

Araştırmanın bu alt problemi kapsamında irdelenen bir diğer konu ise uygulama öğretim elemanlığının liderlik rolüdür. Uygulama öğretim elemanlarının liderlik rollerini yerine getirme düzeylerine ilişkin elde edilen bilgiler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9'da, uygulama öğretim elemanlığı rollerinden liderlik rolü boyutunun gerek genel gerekse madde bazında aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Liderlik rolü boyutunda, bir tanesi aritmetik ortalamanın altında olmak üzere toplam üç madde olduğu görölmektedir. Örneğin, uygulama öğretim elemanlarının "öğretmen adaylarıyla uygulama öğretmenleri arasında oluşabilecek sorunların çözümünde yol gösterici bir rol alması" (3.83) ve "uygulama öğretim

Tablo 9.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Liderlik Rollerini Yerine Getirme Düzeyleri

Maddeler	Aritmetik Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma (SS)
27 Uygulama öğretmenleriyle olan sorunlarda yol gösterici olma	3.83	1.17
28 Uygulama öğretmenleriyle ilişkilerin sağlıklı olmasını sağlama	3.82	1.21
29 Uygulama okulu yönetimi ile ilişkilerde köprü işlevi görme	3.71	1.23
Boyutun Bütününe İlişkin Genel Veriler	3.79	1.07

elemanlarının “öğretmen adaylarıyla uygulama öğretmenleri arasında oluşabilecek sorunların çözümünde yol gösterici bir rol alması” (3.83) ve “uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri arasındaki ilişkinin sağlıklı yönde olması için çaba harcama” (3.82) ile ilgili maddelerin aritmetik ortalamaları bu boyutun aritmetik ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Bununla birlikte, uygulama öğretim elemanlarının “uygulama okulu yönetimi ile öğretmen adayları arasında bir köprü işlevi görme özelliği” (3.71) ile ilgili olan maddenin aritmetik ortalaması boyuta ait aritmetik ortalamasının altında yer almaktadır.

Bu bulgulardan yola çıkılarak, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle olan ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde yürümesini sağlayabildiği söylenebilir. Bununla birlikte, uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının uygulama okulu yönetimi ile ilişkilerini sağlama konusunda daha nitelikli olmaları beklenebilir.

Alanyazında yapılan araştırmalarda da uygulama öğretim elemanlığının liderlik rolüne değinen araştırmalar bulunmaktadır. Talvitie ve diğerlerinin (2000) yapmış oldukları araştırmada, uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının aralarındaki iyi bir işbirliğinin öğretmen adaylarına, öğretmenlik becerilerini gerçek sınıf ortamında ortaya koymada cesaret verdiğini belirtilerek, geribildirimlerin bu sayede daha sağlıklı olduğu saptanmıştır. Saratlı'nın (2007) yapmış olduğu araştırmada, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin arasındaki etkileşimin, Okul Uygulama Çalışmalarının verimli bir şekilde yürütülmesi açısından önemli olduğu saptanmıştır. Sağ'ın (2008) araştırmasında ise, öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında karşılaştıkları sorunlara uygulama öğretim elemanlarının ilgili bir şekilde yaklaşmaları ve çözüm yolları sunmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Uygulama öğretmen elemanlığının liderlik rolüne ilişkin araştırma bulgularına bakıldığında, bir uygulama öğretmen elemanında bulunması gereken ideal liderlik rollerine ilişkin tanımlar olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, yukarıdaki araştırma bulgularında ortaya çıkarılan ideal liderlik rollünün bu çalışmada uygulama öğretmen elemanları tarafından sağlandığı söylenebilir.

Araştırmanın bu alt problemi kapsamında rehberlik ve liderlik dışında irdelenen bir diğer konu ise uygulama öğretmen elemanlığı iletişim rolüdür. Uygulama öğretmen elemanlarının iletişim rollerine ilişkin elde edilen bilgiler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Uygulama Öğretim Elemanlarının İletişim Rollerini Yerine Getirme Düzeyleri

Maddeler	Aritmetik Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma (SS)
17 Görüşmelerinde güler yüzlü olma	4.12	1.05
18 Görüş ve düşünceleri sabırla dinleme	4.07	1.06
19 Rahatça iletişime girilebilecek kişilik özelliği yansıtmama	4.13	1.08
20 Bireylerin aldıkları kararlara saygı duymama	4.00	1.10
21 İnsan ilişkilerinde içten olma	4.07	1.09
22 Kişinin özgüveni artırma yönünde bir üslup kullanma	3.90	1.17
23 Hatalara karşı hoşgörülü olma	3.89	1.12
24 Davranışıyla karşısındaki öğretmen gibi görme	4.05	1.09
25 Eksik ve olumlu yönleri görmeye ilişkin bir dil kullanma	3.89	1.14
26 Süreci işbirliği içinde yürüttüğünü hissettirme	3.77	1.18
Boyutun Bütününe İlişkin Genel Veriler	3.99	0.88

Tablo 10'da, uygulama öğretmen elemanlığı rollerinden iletişim rolü boyutunun gerek genel gerekse madde bazında aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. İletişim rolü boyutunda yer alan bazı maddelerin aritmetik ortalamalarının boyuta ait aritmetik ortalamasının (3.99) altında, bazı maddelerin ise üstünde yer aldığı görülmektedir. Sözgelimi, uygulama öğretmen elemanlarının “öğretmen adaylarıyla olan görüşmelerinde güler yüzlü olmaları” (4.12) ile ilgili olan maddenin aritmetik ortalaması ile “öğretmen adaylarının kendileriyle rahatça iletişime geçilebilecek bir kişilik özelliği yansıttıkları” (4.13) ile ilgili maddenin aritmetik ortalaması bu boyutun genel aritmetik ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Öte yandan, “eksik ve olumlu yönleri görmeye yönelik dil kullanma” (3.89), “hatalara karşı hoşgörülü olma” (3.89), “kişinin özgüvenini artırma yönünde bir üslup kullanma” (3.90) ile ilgili maddelerin aritmetik ortalamalarının ise bu boyutun aritmetik ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir.

Bu bulgulardan yola çıkılarak, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile olan ikili ilişkilerinde güler yüzlü, anlayışlı, saygılı olduklarının gözlemlendiği söylenebilir. Alanyazında yapılan araştırmalarda da uygulama öğretim elemanlığının iletişim rolüne değinen araştırmalar bulunmaktadır. Sözelimi, Freidus'un (2002) araştırmasında, uygulama öğretim elemanının öğretmen adayına, kendisi ile işbirliği içerisinde Okul Uygulama Çalışmalarını yürüttüğünü hissettirerek iyi bir iletişim ortamı kurmasının gerekli olduğu saptanmıştır. Koerner ve diğerlerinin (2002) yapmış oldukları araştırmalarında, iyi bir uygulama öğretim elemanının iletişim becerileri kapsamında kişilerarası ilişkilerinin iyi, empati kurabilen, anlayışlı, yardımsever ve iyi bir dinleyici özelliklerine sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Freidus (2002) ile Koerner ve diğerlerinin (2002) araştırmalarına benzer şekilde İlin ve diğerleri (2007) ile Sağ'ın (2008) araştırmalarında da benzer saptamalarda bulunulmuştur. İlin ve diğerleri Okul Uygulama Çalışmalarındaki danışmanlık hizmetinin niteliklerini araştırmışlardır. Bu araştırmada, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle olan iletişimlerinde samimi davranışlarından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Sağ'ın öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında beklentilerini tanımlamaya çalıştığı araştırmasında ise, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle olan iletişimlerinde samimi olmaları gerektiğini, kendilerini dinlemeden herhangi bir yargıya varmamaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Uygulama öğretim elemanlığının iletişim rolüne ilişkin araştırma bulgularına bakıldığında, bir uygulama öğretim elemanında bulunması gereken ideal iletişim rollerine ilişkin olduğu görülmektedir. Bu araştırmada da, verilen araştırma sonuçlarında olduğu gibi ideal iletişim rollerinin, uygulama öğretim elemanları tarafından sağlandığı söylenebilir.

Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Yerine Getirme Düzeylerinin Mesleki ve Kişisel Özelliklerine Göre Değişimi

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin sırasıyla akademik unvanlarına, eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına ve cinsiyet özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu kısımda verilerin analizi ve yorumlanmasında MANOVA ve ANOVA kullanılmıştır.

Araştırmanın bu alt problemi kapsamında İlk olarak, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, akademik unvanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin MANOVA sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Akademik Unvan Özelliğine Göre MANOVA Sonuçları

Wilks Lambda	sd	F	p
0.992	3-882	2.467	.061

*p>.05

Tablo 11’de görüldüğü üzere, MANOVA sonuçları, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, akademik unvanlarına göre anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır [Wilks Lambda (Λ)= .992, F(3, 882)= 2.467, p>.05]. Bu bulgu, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, akademik unvanlarına göre değişmediğini göstermektedir.

Bu bulgudan yola çıkılarak, akademik unvan özelliğinin, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirmelerinde belirleyici bir unsur olmadığı söylenebilir.

İkinci olarak, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinin, fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Öncelikle uygulama öğretim elemanlığı rollerine ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri ile uygulama öğretim elemanlarının fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12’den, 366 öğretmen adayına mesleki rehberlik hizmeti sunan uygulama öğretim elemanlarının, fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girmekte olduğu anlaşılmaktadır. Yine, 520 öğretmen adayına mesleki rehberlik hizmeti sunan uygulama öğretim elemanlarının, fakültelerde bu derslere girmediği görülmektedir. Uygulama öğretim elemanları fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine giren öğretmen adaylarının rehberlik rolü ortalama puanı (58.42) iken, diğer öğretmen adaylarının ortalama puanının ise (53.99) olduğu görülmektedir. Uygulama öğretim elemanları fakültelerde eğitim bilimleri veya

Tablo 12.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeyleri ve Eğitim Bilimleri veya Öğretim Derslerine Girme Durumlarına İlişkin Betimsel Bilgiler

Değişken	Derse Girme Durumu	N	\bar{X}	S
Rehberlik	Evet	366	58.42	13.84
	Hayır	520	53.99	15.53
İletişim	Evet	366	40.62	8.59
	Hayır	520	39.45	9.04
Liderlik	Evet	366	11.62	3.04
	Hayır	520	11.20	3.35

öğretim derslerine giren öğretmen adaylarının iletişim rolü ortalama puanı (40.62) iken, diğer öğretmen adaylarının ortalama puanının ise (39.45) olduğu anlaşılmaktadır. Yine, Uygulama öğretim elemanları fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine giren öğretmen adaylarının liderlik rolü ortalama puanı (11.62) iken, diğer öğretmen adaylarının ortalama puanının (11.20) olduğu görülmektedir.

Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinin, fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin MANOVA sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Eğitim Bilimleri veya Öğretim Derslerine Girme Durumlarına Göre MANOVA Sonuçları

Wilks Lambda	sd	F	p
0.976	3-882	7.252	.000

*p<.05

Tablo 13'te görüldüğü üzere, MANOVA sonuçları, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır [Wilks Lambda (Λ)= .976, F (3, 882)= 7.252, p<.05]. Bu bulgu, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumlarına göre değiştiğini göstermektedir.

Bu değişimi görmek için ANOVA işlemi yapılmıştır. Öğretim elemanlarının uygulama ğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, fakültelerde eğitim bilimleri veya ğretim derslerine girme durumlarına göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14.

Uygulama ğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Eğitim Bilimleri veya ğretim Derslerine Girme Durumlarına Göre ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplararası	4208.788	1	4208.788	19.049	.000
Rehberlik	Gruplarıçi	195314.0	884	220.923		
	Toplam	199522.8	885			
	Gruplararası	291.607	1	291.607	3.717	.054
İletişim	Gruplarıçi	69352.429	884	78.453		
	Toplam	69644.037	885			
	Gruplararası	37.272	1	37.272	3.579	.059
Liderlik	Gruplarıçi	9206.704	884	10.415		
	Toplam	9243.976	885			

*p<.05

Tablo 14’te gorlduğu üzere, ğretim elemanlarının uygulama ğretim elemanlığı rollerinden rehberlik rolünü yerine getirme düzeyleri, fakültelerde eğitim bilimleri veya ğretim derslerine girme durumlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir [F (1, 884)= 19.049, p<.05]. Öte yandan ğretim elemanlarının uygulama ğretim elemanlığı rollerinden iletişim rolünü yerine getirme düzeyleri [F (1, 884)= 3.717, p>.05] ve liderlik rolünü yerine getirme düzeyleri [F (1, 884)= 3.579, p>.05], fakültelerde eğitim bilimleri veya ğretim derslerine girme durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bu bulgudan yola çıkılarak, ğretmen adaylarının goruşlerine göre fakültelerde eğitim bilimleri veya ğretim derslerine giren ğretim elemanlarının ğretmenlik Uygulaması dersi sürecinin işleyişi, ders planlarının hazırlanması, sınıf yönetimi tekniklerinin uygulanması gibi konularda ğretmen adaylarını daha sağlıklı bilgilendirip yönlendirdikleri söylenebilir.

Nitekim araştırmanın ilk sorusundan elde edilen bulgulara bakıldığında, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının, kendi anabilim dallarının dışından bir tercihte bulunacakları zaman çoğunlukla yöneldikleri anabilim dalının eğitim bilimleri anabilim dalı olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Fakat yine araştırmanın ilk sorusundan elde edilen bulguya bakıldığında ise, sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanı seçiminde fakültelerde eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme özelliğini ağırlıklı olarak 3. önceliklerine aldıkları görülmektedir. Bu durumun ise sınıf öğretmenliği anabilim dalları kapsamında uygulama öğretim elemanı seçiminde belli bir sistematığın olmadığı sonucunu ortaya çıkardığı söylenebilir.

Üçüncü olarak, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinin, cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Öncelikle uygulama öğretim elemanlığı rollerine ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri ile uygulama öğretim elemanlarının cinsiyet özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeyleri ve Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Betimsel Bilgiler

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S
Rehberlik	Erkek	614	56.94	14.87
	Kadın	272	53.31	15.05
İletişim	Erkek	614	39.91	8.73
	Kadın	272	39.99	9.18
Liderlik	Erkek	614	11.34	3.24
	Kadın	272	11.47	3.20

Tablo 15'ten, 614 öğretmen adayının uygulama öğretim elemanının erkek olduğu, 272 öğretmen adayının uygulama öğretim elemanının ise kadın olduğu anlaşılmaktadır. Uygulama öğretim elemanları erkek olan öğretmen adaylarının rehberlik rolü ortalama puanı (56.94) iken, uygulama öğretim elemanları kadın olan öğretmen adaylarının ortalama puanının ise (53.31) olduğu görülmektedir. Uygulama öğretim elemanları erkek olan öğretmen adaylarının iletişim rolü ortalama puanı (39.91) iken, uygulama öğretim elemanları kadın olan öğretmen adaylarının

ortalama puanının ise (39.99) olduğu anlaşılmaktadır. Yine, uygulama öğretim elemanları erkek olan öğretmen adaylarının liderlik rolü ortalama puanı (11.34) iken, uygulama öğretim elemanları kadın olan öğretmen adaylarının ortalama puanının ise (11.47) olduğu görülmektedir.

Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinin, cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin MANOVA sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Cinsiyet Özelliklerine Göre MANOVA Sonuçları

Wilks Lambda	sd	F	p
0.968	3-882	9.658	.000

*p<.05

Tablo 16'da görüldüğü üzere, MANOVA sonuçları, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır [Wilks Lambda (Λ)= .968, F (3, 882)= 9.658, p<.05]. Bu bulgu, uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, cinsiyetlerine göre değiştiğini göstermektedir.

Bu değişimi görmek için ANOVA işlemi yapılmıştır. Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini yerine getirme düzeylerinin, cinsiyetlerine göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17'den öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinden rehberlik rolünü yerine getirme düzeylerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği [F (1, 884)= 11.13, p<.05] anlaşılmaktadır. Öte yandan, öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinden iletişim rolünü yerine getirme düzeyleri [F (1, 884)= 0.01, p>.05] ve liderlik rolünü yerine getirme düzeyleri [F (1, 884)= 0.29, p>.05], cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bu bulgudan yola çıkılarak, öğretmen adaylarının görüşlerine göre uygulama öğretim elemanı olarak görevlendirilen erkek öğretim elemanlarının, kadın öğretim elemanlarına göre rehberlik rolünü daha iyi yerine getirdikleri söylenebilir.

Tablo 17.

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rol Düzeylerinin Cinsiyet Özelliğine Göre ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplararası	2480.855	1	2480.855	11.130	.001
Rehberlik	Gruplarıçi	197041.9	884	222.898		
	Toplam	199522.8	885			
	Gruplararası	.966	1	.966	.012	.912
İletişim	Gruplarıçi	69643.070	884	78.782		
	Toplam	69644.037	885			
	Gruplararası	3.128	1	3.128	.299	.585
Liderlik	Gruplarıçi	9240.848	884	10.453		
	Toplam	9243.976	885			

*p<.05

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, bulgular kısaca özetlenmiş ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi iki bileşenden oluşmaktadır. Bunlardan ilki, fakültede alınan kuramsal ağırlıklı derslerdir. İkincisi ise üniversite ve MEB'in işbirliğinde ilköğretim veya ortaöğretim kurumlarında gerçekleştirilen uygulama ağırlıklı derslerdir. Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri, bu işbirliğinde yer alan uygulama ağırlıklı derslerdir. Okul Deneyimi dersleriyle okulun genel işleyişini ve sınıftaki öğretme-öğrenme ortamını gözlemleyen öğretmen adayı, Öğretmelik Uygulaması dersi kapsamında ise bizzat kendisi sınıf uygulaması yapmaktadır. Uygulama ağırlıklı derslerin yer aldığı Okul Uygulama Çalışmaları, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Çünkü öğretmen adayları fakültelerde aldıkları kuramsal içerikli dersleri Okul Uygulama Çalışmaları kapsamındaki derslerle uygulama sahasında yaşama geçirme fırsatı bulurlar. Öğretmenlik yaşamından önce öğretmen adayı için önemli bir deneyim alanı oluşturan Okul Uygulama Çalışmalarının nasıl yürütüldüğü de önem arz etmektedir. Öğretmen adaylarının bu süreçte iyi bir şekilde yönlendirilmeleri, onların bu uygulama ağırlıklı derslerden en iyi şekilde faydalanmalarına yardımcı olmaktadır.

Araştırma sonucunda uygulama öğretim elemanlığının değerlendirilmesi ile ilgili elde edilen sonuçlar, araştırmadaki sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı uygulama koordinatörlüklerinin uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesindeki uygulamaları ile ilgili elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Sınıf öğretmenliği anabilim dalı uygulama koordinatörlükleri, uygulama öğretim elemanı seçiminde genel olarak “*anabilim dalı öğretim üyesi olma*” özelliğini öne almaktadırlar. Daha sonra sırasıyla; “*akademik unvan*”, “*eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme*” ve “*sınıf öğretmenliği tecrübesi*” özellikleri gelmektedir. Bunun yansı sıra, anabilim dalı dışından uygulama öğretim elemanı görevlendirmesi yapıldığı durumlarda anabilim dallarının

önemli bir kısmı eğitim bilimleri anabilim dallarındaki öğretim elemanları arasından görevlendirme yapmaktadırlar.

- Sınıf öğretmenliği anabilim dalları, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlarının yetiştirilmesine yönelik genel olarak geniş kapsamlı etkinlikler yapmamaktadırlar. Yine, Öğretmenlik Uygulaması dersinin içerik ve amaçlarının çeşitli yönleriyle ayrıntılı bir şekilde ele alındığı seminer vb. etkinlikler genel olarak yapılmamaktadır. Anabilim dallarının yapmış oldukları etkinlikler ise çoğunlukla; Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili genel bilgilerin verildiği kısa süreli toplantı, görüşme gibi etkinlikler ve Öğretmenlik Uygulaması dersinin tanıtımına ilişkin kılavuzların sunumu ile sınırlı kalmaktadır.

Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini ne düzeyde yerine getirdikleri ile ilgili elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Uygulama öğretim elemanlığı rollerinden iletişim rolü en yüksek aritmetik ortalama ile birinci, liderlik rolü ikinci, rehberlik rolü ise en düşük ortalama ile üçüncü sırada yer almıştır. Seminer çalışmalarının verimli olarak yürütülmesi, uygulamalarla ilgili yapıcı tartışma ortamlarının yaratılması, sınıf yönetimi teknikleri hakkında bilgilendirme gibi konularda uygulama öğretim elemanlarının kendilerini geliştirme yönünde çaba göstermeleri beklenebilir.

Öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerinin, akademik unvan, eğitim bilimleri veya öğretim derslerine girme durumu ve cinsiyet özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Öğretim elemanları, akademik unvanlarına göre uygulama öğretim elemanlığı rollerini birbirlerine benzer şekilde yerine getirmektedirler. Buna karşın, rehberlik rollerini yerine getirme konusunda, eğitim bilimlerinde öğretim elemanı olan veya öğretim derslerine girenlerin uygulama öğretim elemanlığı görevini daha iyi yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rolleri, cinsiyetlerine göre de farklılaşmaktadır. Elde edilen sonuca göre erkek uygulama öğretim elemanları rehberlik rollerini daha iyi yerine getirmektedirler. Bununla birlikte, erkek ve kadın uygulama öğretim elemanlarının iletişim ve liderlik rollerini ise benzer şekilde yerine getirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlara bağlı olarak şu öneriler getirilmiştir:

- Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanı olarak seçiminde belirli ölçütlerin oluşturulması için çalışılmalıdır. Öğretim elemanlarının anabilim dalı üyesi olma ve akademik unvan gibi özelliklerinden ziyade, eğitim bilimleri ve öğretim yöntemlerine ilişkin bilgi ve uygulama geçmişlerine bakılmalıdır. Özellikle eğitim bilimleri veya İlk Okuma Yazma Öğretimi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, ilköğretimin birinci kademesine yönelik Matematik Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Fen ve Teknoloji Öğretimi gibi sınıf öğretmenliğinin kapsamı içerisinde bulunan alanlarda yüksek lisans veya doktorasını yapmış olan öğretim elemanları uygulama öğretim elemanı olarak seçilebilirler. Çünkü bu özelliklere sahip öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarına daha nitelikli mesleki rehberlik hizmeti verebilecekleri öngörülebilir.
- Eğitim fakülteleri bünyesindeki uygulama koordinatörlükleri, uygulama öğretim elemanı olarak görevlendirecekleri öğretim elemanlarına Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili çeşitli hizmet içi eğitim programları sağlayabilirler. Bu eğitimin içeriğinde özellikle ilköğretim programları, ders planlarının hazırlanması, sınıf yönetimi teknikleri, öğretim yöntemleri, iletişim becerileri gibi konular yer alabilir.
- Bu araştırmada araştırılan konulardan ilki eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dallarının uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve yetiştirilmesine ilişkin yaptıkları uygulamaları ortaya çıkarmaktır. Bu kapsamda bu araştırmada geliştirilen *Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi*, Türkiye'deki bünyesinde sınıf öğretmenliği programı bulunan eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dalı uygulama koordinatörlüklerine uygulanmıştır. Diğer yandan, bu aracın yanı sıra uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama okulu koordinatörlüklerinin de içerisinde olduğu bir grupta görüşmeler yapılabilir. Bu sayede, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığı ile ilgili tutarlı bilgiler elde edilebilir.
- Araştırmada araştırılan ikinci konu öğretim elemanlarının uygulama öğretim elemanlığı rollerini ne düzeyde yerine getirdikleridir. Bu kapsamda bu

araştırmada geliştirilen *Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini Ölçeği* Türkiye’de örnekleme alınan eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Bunun dışında bu araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılabilir. Öğretmen adaylarıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılabilir. Bu sayede daha derinlemesine bilgiler elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Andrew, L. (2007). A new university supervisor: their experiences and enrichment. *Essay In Education*, 22, 12–27. Web: <http://www.usca.edu/essays/vol222007/andrew.pdf> adresinden 23 Kasım 2008'de alınmıştır.
- Azar, A. (2003). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 180–194. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/azar.htm> adresinden 20 Haziran 2008'de alınmıştır.
- Balcı, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1-19, 3 (2), 133-148. Web: http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_2/133-151.pdf adresinden 14 Eylül 2008'de alınmıştır.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (8. Baskı) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- California State University. (2006) *University supervisor handbook*. Web: <http://edschool.csuhayward.edu/departments/ted/PDF/Teach-Supv-HBook-2006.pdf> adresinden 23 Kasım 2008'de alınmıştır.
- Can, N. (2001). Öğretmenlik uygulamasının yönetimi ile ilgili yeni düzenlemenin getirdikleri ve yaşanan sorunlar. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Web: http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_11.htm adresinden 16 Eylül 2008'de alınmıştır.
- Demircan, C. (2007). Okul deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Mersin Üniversitesi örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 119-132. Web: http://efd.mersin.edu.tr/dergi/meuefd_2007_003_002/pdf/meuefd_2007_003_02_0119-0132_Demircan.pdf adresinden 12 Temmuz 2009'da alınmıştır.
- Edith Cowan University (2009). *Information and guidelines for pre-service teachers, mentor teachers, principals, school practice coordinators & university colleagues*. Web: http://www.education.ecu.edu.au/data/tmp/final_wpl3101_guidelines_2009.pdf adresinden 29 Ağustos 2009'da alınmıştır.
- Eraslan, A. (2008). Fakülte-okul işbirliği programı: Matematik öğretmeni adaylarının

okul uygulama dersi üzerine görüşleri. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 95–105. Web: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/200834ALY%20ERASLAN.pdf> 12 Temmuz 2009'da adresinden alınmıştır.

- Erden, M. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkim Yayınları.
- Freidus, H. (2002). Teacher education faculty as supervisors/advisors/facilitators: playing multiple roles in the construction of field work experiences. *Teacher Education Quarterly*, 29 (2), 65–76.
- Gözütok, F. D. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (Gözden Geçirilmiş 2. Baskı). Ankara: Ekinoks Kitabevi.
- Guttek, G. L. (2006). *Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar*. (Çev. Nesrin Kale). (3. Basım). Ankara: Ütopya Yayınları.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. İstanbul: Alkim Yayınevi.
- Hayland, F. ve Lo, M. M. (2006). Examining interaction in the teaching practicum: issues of language, power and control. *Mentoring and Tutoring*, 14 (2), 163–186. Web: EBSCOHost Academic Search Premier veritabanından 30 Haziran 2008'de alınmıştır.
- İlin, G., İnözü, J. ve Yıldırım, R. (2007). Successful supervision from the student teachers' perspectives: an analysis of supervisory talk. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 123–132. Web: <http://193.140.216.63/200732GÜLDEN%20İLİN.pdf> adresinden 25. Aralık 2008'de alınmıştır.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli öğretmen sorunu. *Eğitimde Yansımalar: V. Yüzyıl Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi yayını, s. 267-279'daki makale.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35, 1-2, 1-14. Web: http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdfiler/2002_1-2/1-14.pdf adresinden 14 Haziran 2008'de ulaşılmıştır.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, A. ve Acat, M. B. (2007). Öğretmen adaylarının algılarına göre öğretmen

yetiştirme programlarındaki derslerin işe vurukluk düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 21-37.

Koerner, M., Rust, F. ve O., Baumgartner, F. (2002). Exploring roles in student teaching placements. *Teacher Education Quarterly*, 29 (2), 35–58. Web: http://www.teqjournal.org/backvols/2002/29_2/sp02koerner_rust.pdf adresinden 20 Haziran 2008 tarihinde ulaşılmıştır.

Kudu, M., Özbek, R. ve Bindak, R. (2006). Okul deneyimi-I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (15), 99–109. Web: <http://www.e-sosder.com/dergi/1599-109.pdf> adresinden 8 Haziran.2008'de alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (1998). *Öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge*. Ankara: MEB Yayınları.

Moore, R. (2003). Reexamining the field experiences of preservice teachers. *Journal of Teacher Education*, 54 (1), 31–42.

Özoğlu, Ç. (1992). Davranış bilimlerinde anket (bilgi toplama aracının) geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2) 321–327. Web: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/501/5969.pdf> adresinden 12 Ekim 2009'da alınmıştır.

Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal, H. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 7 (3), 726–737. Web: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 24 Aralık 2008'de alınmıştır.

Özmen, H. (2008). Okul deneyimi I ve okul deneyimi II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25–37. Web: <http://efdergisi.omu.edu.tr/www/docs/sayilar/25/25-25-HALUK%20OZMEN.pdf> adresinden 14 Temmuz 2009'da alınmıştır.

Paker, T. (2005). *Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar*. XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sunuldu, Denizli

Princeton University. (2006). *Practice teaching requirements*. Web: <http://teacherprep.reuniontechnologies.com/Sites/TEACHERPREP/Folders/im>

ages/pages/practice%20teaching%20requirements.pdf adresinden 16 Kasım 2008'de alınmıştır.

Sağ, R. (2007). *Öğretmen eğitiminde uygulama öğretmenliği uygulamasının değerlendirilmesi*. Doktora tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sağ, R. (2008). The expectations of student teachers about cooperating teachers, supervisors and practice schools. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 32, 117–132.

Saratlı, E. Ü. (2007). *Okul Deneyimi-I dersi uygulamasında ilköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarına sunulan danışmanlık hizmetinin yeterliliği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Selçuk, Z. (2001). *Okul deneyimi ve uygulama: Öğretmen ve öğrenci davranışlarının gözlenmesi*. (Gözden Geçirilmiş 2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. (9. Baskı) Ankara: Gazi Kitabevi.

Sılay, İ. ve Gök, T. (2005). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma*. XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sunuldu, Denizli.

Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2008). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Şahin, İ., Erdoğan A. ve Aktürk, A. O. (2007). Öğretmen adaylarının okul uygulamalarından doyumlarını yordayıcı faktörler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 509–517. Web: http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/%C4%B0smail%20%C5%9EAH%C4%B0N%20-%20Ahmet%20ERDO%C4%9EAN%20-%20A.%20O%C4%9Fuz%20AKT%C3%9CRK/%C5%9EAH%C4%B0N,%20%C4%B0SMA%C4%B0L%20VD.pdf adresinden 12 Eylül 2008 tarihinde alınmıştır.

Talvitie, U., Peltokallio, L. ve Mannistö, P. (2000). Student teachers' views about their relationships with university supervisors, cooperating teachers and peer students. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 44 (1), 79–88. EBSCOHost Academic Search Premier veritabanından 26 Haziran 2008'de

alınmıştır.

Tang, S.Y.F. (2003). Challenge and support: the dynamics of student teacher' professional learning in the field experience. *The Teaching and Teacher Education*, 19, 482–498.

The University of Colorado. (2007). *Mentoring and supervising your student teacher: A resource for university supervisors*. Web: http://www.colorado.edu/education/students/studentteach/pdfs/US_Handbook.pdf adresinden 23 Kasım 2008'de alınmıştır.

The University of Sydney. (2009). *Teacher education professional experience handbook*. Web: http://www.edsw.usyd.edu.au/professional_experiences/resources/PracHandbook2009.pdf adresinden 4 Eylül 2009'da ulaşılmıştır.

Turgut, M. F. (1995). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Wong, A. F. L. ve Chuan, G. K. (2002). The practicum in teacher training: a preliminary and qualitative assessment of the improved national institute of education-school partnership model in Singapore. *Asia-Pacific of Teacher Education*, 30 (2), 197-206.

Yardley, B. ve Lock, G. (2004). University-school partnerships: schools' perspectives during the early stages of development. *Australian Journal of Teacher Education*, 29 (2), 1-10. Web: <http://ajte.education.ecu.edu.au/ISSUES/PDF/292/Yardley.pdf> adresinden 12 Temmuz 2009'da alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (1998a). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi*. Web: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/rapor.pdf adresinden 20 Eylül 2008'de alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (1998b). *Uygulamalı dersler*. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını. Web: http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_ogretmen_kitabi.pdf adresinden 20 Eylül 2008'de alınmıştır.

EKLER

EK 1

Deneme Uygulaması İzin Belgesi

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : B.30.2.MAE.0.12.00.00/ 683
19/03/2009

Konu : Anket Uygulaması

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne)
BURDUR

İLGİ : 18.03.2009 tarih ve B.30.2.MAE.0.41.00.00/770-112 sayılı yazınız.

İlgili yazıda belirtilen Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans öğrencisi Alper AYTAÇ'ın, Fakültemiz "Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Değerlendirilmesi" çalışmasının deneme ölçeğini uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim. Saygılarımla.

Prof. Dr. Yasemin AKMAN KARABEYOĞLU
Dekan

EK 2

Ortak Varyans Değerleri

Değişkenler	Başlangıç	Değerler
SMEAN(mad.1)	1.000	.556
SMEAN(mad.2)	1.000	.439
SMEAN(mad.3)	1.000	.519
SMEAN(mad.4)	1.000	.577
SMEAN(mad.5)	1.000	.660
SMEAN(mad.6)	1.000	.447
SMEAN(mad.7)	1.000	.641
SMEAN(mad.8)	1.000	.675
SMEAN(mad.9)	1.000	.467
SMEAN(mad.10)	1.000	.660
SMEAN(mad.11)	1.000	.667
SMEAN(mad.12)	1.000	.674
SMEAN(mad.13)	1.000	.573
SMEAN(mad.14)	1.000	.623
SMEAN(mad.15)	1.000	.538
SMEAN(mad.16)	1.000	.606
SMEAN(mad.17)	1.000	.728
SMEAN(mad.18)	1.000	.728
SMEAN(mad.19)	1.000	.694
SMEAN(mad.20)	1.000	.554
SMEAN(mad.21)	1.000	.566
SMEAN(mad.22)	1.000	.541
SMEAN(mad.23)	1.000	.537
SMEAN(mad.24)	1.000	.547
SMEAN(mad.25)	1.000	.670
SMEAN(mad.26)	1.000	.669
SMEAN(mad.27)	1.000	.648
SMEAN(mad.28)	1.000	.682
SMEAN(mad.29)	1.000	.740
SMEAN(mad.30)	1.000	.776
SMEAN(mad.31)	1.000	.738
SMEAN(mad.32)	1.000	.664
SMEAN(mad.33)	1.000	.654

EK 3

Faktör Analizi Sonuçları – Birinci Döndürme

MADDELER	Faktör Ortak Varyansı	Faktörler		
		1	2	3
SMEAN(mad.5)	.529	.793	.178	.048
SMEAN(mad.12)	.510	.788	.171	.181
SMEAN(mad.7)	.583	.776	.169	.137
SMEAN(mad.8)	.663	.760	.292	.101
SMEAN(mad.11)	.463	.757	.311	.067
SMEAN(mad.10)	.669	.742	.308	.152
SMEAN(mad.4)	.674	.724	.114	.215
SMEAN(mad.1)	.683	.672	.253	.116
SMEAN(mad.13)	.582	.672	.231	.278
SMEAN(mad.14)	.620	.655	.183	.396
SMEAN(mad.15)	.551	.653	.119	.333
SMEAN(mad.22)	.593	.626	.124	.385
SMEAN(mad.3)	.738	.614	.088	.353
SMEAN(mad.20)	.736	.614	.174	.392
SMEAN(mad.21)	.704	.590	.161	.443
SMEAN(mad.9)	.562	.522	.240	.364
SMEAN(mad.30)	.571	.180	.861	.054
SMEAN(mad.31)	.555	.229	.822	.106
SMEAN(mad.29)	.532	.222	.815	.159
SMEAN(mad.32)	.547	.164	.791	.098
SMEAN(mad.26)	.670	.111	.773	.241
SMEAN(mad.25)	.668	.303	.726	.227
SMEAN(mad.24)	.651	.137	.709	.158
SMEAN(mad.23)	.681	.169	.623	.338
SMEAN(mad.28)	.739	.395	.574	.441
SMEAN(mad.33)	.776	.451	.572	.351
SMEAN(mad.27)	.739	.283	.540	.528
SMEAN(mad.18)	.662	.224	.401	.725
SMEAN(mad.17)	.654	.235	.400	.723
SMEAN(mad.19)	.673	.298	.324	.714
SMEAN(mad.16)	.650	.395	.064	.658
Açıklanan Varyans				
Toplam : % 63.31 Faktör-1: % 28.08 Faktör-2: % 21.88 Faktör-3: % 13.34				

EK 4

Faktör Analizi Sonuçları – İkinci Döndürme

MADDELER	Faktör Ortak Varyansı	Faktörler		
		1	2	3
SMEAN(mad.12)	.534	.794	.168	.166
SMEAN(mad.5)	.510	.788	.176	.056
SMEAN(mad.7)	.581	.780	.166	.126
SMEAN(mad.8)	.656	.764	.289	.089
SMEAN(mad.11)	.462	.753	.311	.074
SMEAN(mad.10)	.668	.743	.307	.147
SMEAN(mad.4)	.669	.719	.115	.225
SMEAN(mad.1)	.686	.680	.250	.097
SMEAN(mad.13)	.583	.667	.233	.288
SMEAN(mad.14)	.618	.660	.184	.384
SMEAN(mad.15)	.552	.651	.121	.337
SMEAN(mad.22)	.603	.626	.126	.385
SMEAN(mad.20)	.741	.618	.176	.385
SMEAN(mad.3)	.754	.613	.088	.356
SMEAN(mad.21)	.700	.595	.162	.433
SMEAN(mad.9)	.561	.527	.241	.354
SMEAN(mad.30)	.568	.186	.861	.040
SMEAN(mad.31)	.556	.233	.822	.096
SMEAN(mad.29)	.545	.229	.816	.143
SMEAN(mad.32)	.552	.163	.793	.102
SMEAN(mad.26)	.672	.116	.774	.228
SMEAN(mad.25)	.664	.303	.727	.228
SMEAN(mad.24)	.674	.132	.712	.168
SMEAN(mad.23)	.738	.165	.628	.352
SMEAN(mad.28)	.777	.402	.575	.427
SMEAN(mad.33)	.739	.455	.574	.343
SMEAN(mad.18)	.666	.222	.409	.733
SMEAN(mad.17)	.655	.238	.406	.721
SMEAN(mad.19)	.676	.303	.329	.707
SMEAN(mad.16)	.652	.393	.068	.666
Açıklanan Varyans				
Toplam: % 63.37		Faktör-1: 28.89, Faktör-2: 21.74, Faktör-3: 12.73		

EK 5

Maddelerin ve Faktörlerin Güvenlik Analizi Sonuçları -1

Faktörler	Maddeler	Scale Mean if İtem Deleted	Scale Variance if İtem Deleted	Corrected İtem-Total Correlation	Cronbach' s Alpha if İtem Deleted	Cronbach' s Alpha
Fak-1	SMEAN(mad.12)	45.2759	195.715	.788	.945	.950
	SMEAN(mad.5)	45.3368	199.306	.733	.946	
	SMEAN(mad.7)	45.4040	198.752	.753	.946	
	SMEAN(mad.8)	45.3461	196.647	.767	.945	
	SMEAN(mad.11)	45.6178	198.244	.766	.945	
	SMEAN(mad.10)	45.2217	199.077	.751	.946	
	SMEAN(mad.4)	44.8702	201.804	.712	.946	
	SMEAN(mad.1)	45.1173	201.012	.674	.947	
	SMEAN(mad.13)	45.1281	200.997	.731	.946	
	SMEAN(mad.14)	45.0197	201.622	.745	.946	
	SMEAN(mad.15)	45.1079	200.193	.696	.947	
	SMEAN(mad.22)	45.3251	201.651	.690	.947	
	SMEAN(mad.20)	45.4187	199.361	.693	.947	
	SMEAN(mad.3)	44.7242	203.404	.645	.948	
	SMEAN(mad.21)	45.2513	199.565	.692	.947	
SMEAN(mad.9)	45.0868	204.186	.618	.948		
Fak-2	SMEAN(mad.30)	31.5915	84.411	.797	.927	.936
	SMEAN(mad.31)	31.6767	84.152	.795	.927	
	SMEAN(mad.29)	31.6739	83.441	.803	.927	
	SMEAN(mad.32)	31.7009	85.518	.744	.930	
	SMEAN(mad.26)	31.5733	85.756	.754	.929	
	SMEAN(mad.25)	31.8274	83.164	.780	.928	
	SMEAN(mad.24)	31.6472	86.543	.673	.933	
	SMEAN(mad.23)	31.6225	86.300	.666	.934	
	SMEAN(mad.28)	31.9477	85.344	.727	.931	
SMEAN(mad.33)	31.9279	84.953	.713	.931		
Fak-3	SMEAN(mad.16)	10.2120	11.004	.558	.885	.862
	SMEAN(mad.17)	9.9652	9.685	.759	.803	
	SMEAN(mad.18)	9.8389	10.098	.785	.795	
	SMEAN(mad.19)	10.230	9.849	.749	.807	

EK 6

Maddelerin ve Faktörlerin Güvenlik Analizi Sonuçları -2

Faktörler	Maddeler	Scale Mean if İtem Deleted	Scale Variance if İtem Deleted	Corrected İtem-Total Correlation	Cronbach' s Alpha if İtem Deleted	Cronbach' s Alpha
Fak-1	SMEAN(mad.12)	45.2759	195.715	.788	.945	.950
	SMEAN(mad.5)	45.3368	199.306	.733	.946	
	SMEAN(mad.7)	45.4040	198.752	.753	.946	
	SMEAN(mad.8)	45.3461	196.647	.767	.945	
	SMEAN(mad.11)	45.6178	198.244	.766	.945	
	SMEAN(mad.10)	45.2217	199.077	.751	.946	
	SMEAN(mad.4)	44.8702	201.804	.712	.946	
	SMEAN(mad.1)	45.1173	201.012	.674	.947	
	SMEAN(mad.13)	45.1281	200.997	.731	.946	
	SMEAN(mad.14)	45.0197	201.622	.745	.946	
	SMEAN(mad.15)	45.1079	200.193	.696	.947	
	SMEAN(mad.22)	45.3251	201.651	.690	.947	
	SMEAN(mad.20)	45.4187	199.361	.693	.947	
	SMEAN(mad.3)	44.7242	203.404	.645	.948	
	SMEAN(mad.21)	45.2513	199.565	.692	.947	
	SMEAN(mad.9)	45.0868	204.186	.618	.948	
Fak-2	SMEAN(mad.30)	31.5915	84.411	.797	.927	.936
	SMEAN(mad.31)	31.6767	84.152	.795	.927	
	SMEAN(mad.29)	31.6739	83.441	.803	.927	
	SMEAN(mad.32)	31.7009	85.518	.744	.930	
	SMEAN(mad.26)	31.5733	85.756	.754	.929	
	SMEAN(mad.25)	31.8274	83.164	.780	.928	
	SMEAN(mad.24)	31.6472	86.543	.673	.933	
	SMEAN(mad.23)	31.6225	86.300	.666	.934	
	SMEAN(mad.28)	31.9477	85.344	.727	.931	
SMEAN(mad.33)	31.9279	84.953	.713	.931		
Fak-3	SMEAN(mad.17)	6,8308	5,128	,745	,864	.885
	SMEAN(mad.18)	6,7046	5,275	,817	,803	
	SMEAN(mad.19)	6,8887	5,114	,769	,843	

EK 7

Nihai Ölçeğe İlişkin Veriler

MADDELER	Faktör Ortak Varyansı	Faktörler		
		1	2	3
SMEAN(mad.5)	.537	.792	.192	-.003
SMEAN(mad.12)	.487	.790	.152	.187
SMEAN(mad.7)	.586	.780	.165	.110
SMEAN(mad.8)	.665	.757	.278	.108
SMEAN(mad.11)	.648	.751	.313	.055
SMEAN(mad.10)	.661	.747	.314	.109
SMEAN(mad.4)	.477	.741	.137	.135
SMEAN(mad.1)	.669	.683	.258	.062
SMEAN(mad.14)	.666	.675	.178	.363
SMEAN(mad.13)	.682	.674	.222	.289
SMEAN(mad.15)	.587	.661	.110	.332
SMEAN(mad.3)	.619	.649	.121	.226
SMEAN(mad.22)	.559	.640	.116	.375
SMEAN(mad.20)	.747	.635	.174	.352
SMEAN(mad.21)	.793	.613	.153	.418
SMEAN(mad.9)	.752	.532	.221	.381
SMEAN(mad.30)	.558	.175	.854	.076
SMEAN(mad.31)	.574	.231	.825	.096
SMEAN(mad.29)	.564	.224	.805	.179
SMEAN(mad.32)	.542	.164	.799	.096
SMEAN(mad.26)	.560	.119	.764	.256
SMEAN(mad.25)	.677	.311	.733	.206
SMEAN(mad.24)	.663	.139	.721	.146
SMEAN(mad.23)	.667	.179	.624	.349
SMEAN(mad.28)	.730	.423	.577	.394
SMEAN(mad.33)	.765	.468	.573	.327
SMEAN(mad.18)	.744	.249	.380	.766
SMEAN(mad.19)	.674	.327	.297	.746
SMEAN(mad.17)	.654	.269	.387	.725
KMO	: .949	Barlett Küresellik Testi Ki Kare : 4366.412		
Sd	: 406	P	: .00	
Toplam açıklanan varyans	: % 63.82	Ölçek güvenilirlik değeri	: .961	
Faktör-1: % 30.24	Faktör-2: % 22.20	Faktör-3: % 11.36		

EK 8

Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerı Ölçeği

(Öğretmen Adaylarına Dönük)

Değerli Öğretmen Adayı,

Bu ölçek, Eğitim Programları ve Öğretim alanında yapılmakta olan "Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlığının Değerlendirilmesi" adlı tezli yüksek lisans araştırması için gerekli olan verilerin bir bölümünü toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu ölçek aracılığıyla, okul uygulama çalışmalarını kapsamında sizlerin mesleki yönden yetişmenizi sağlamak üzere "uygulama öğretim elemanı" olarak görevlendirilen öğretim elemanlarının mesleki rehberlik hizmetlerini ne ölçüde yerine getirdiklerine ilişkin bilgiler çeşitli değişkenlere göre elde edilmeye çalışılacaktır.

Ölçek üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, sizin kişisel bilgilerinizle ilgili iki madde; ikinci bölümde Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında size mesleki rehberlik hizmeti sunmakla görevlendirilen uygulama öğretim elemanınıza ait mesleki ve kişisel bilgilerle ilgili üç madde; ölçek kısmında ise, uygulama öğretim elemanınızın Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yerine getirmesi beklenen "uygulama öğretim elemanı" rollerine ilişkin yirmi dokuz madde yer almaktadır. Yapılan araştırmanın amacına ulaşması, sizin ölçekteki maddeleri içten, doğru ve eksiksiz yanıtlamanıza bağlıdır. Bu nedenle, lütfen ölçekteki her bir maddeyi titizlikle okuyunuz ve gerçekçi biçimde yanıtlayınız.

Yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Adres
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim
Burdur
İletişim
0505 7199711
alperaytac10@gmail.com

Alper AYTAÇ

A-Kişisel Bilgileriniz

Cinsiyetiniz:
() Erkek () Kadın

Yaşınız:
() 18–21 yaş arası () 22 yaş ve üzeri

B. Uygulama Öğretim Elemanınıza İlişkin Kişisel ve Mesleki Bilgiler

Uygulama öğretim elemanınızın cinsiyeti:
() Erkek () Kadın

Uygulama öğretim elemanınızın akademik unvanı:
() Prof. Dr. () Doç. Dr. () Yrd. Doç. Dr. () Öğretim
Görevlisi
() Okutman () Uzman () Arş. Gör. () Bilmiyorum

Uygulama öğretim elemanınız lisans öğreniminiz boyunca herhangi bir dönemde eğitim bilimleri (Örneğin: Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Öğretim Programları ve Değerlendirme, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Gelişim ve Öğrenme, Rehberlik) veya öğretim dersinize/derslerinize (Örneğin: Matematik Öğretimi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Türkçe Öğretimi, İlkokuma Yazma Öğretimi, Müzik Öğretimi, Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim vb) girme durumu:

() Evet girdi ise, hangisi/hangileri.....
() Hayır, girmedim.

C- Ölçek

No	Yönerge: Lütfen, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında size mesleki rehberlik yapma üzere görevlendirilen uygulama öğretme elemanınızın bu görevini ne ölçüde yerine getirdiğine ilişkin görüşünüzü maddelerin karşısında verilmiş olan kutucuklardan size uygun olanı (X) işareti koymak suretiyle belirtiniz. Önermeler Lütfen önermeleri okurken başına Uygulama öğretme elemanımız...ifadesini ekleyerek okuyunuz.	Katılma Derecesi				
		Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	...ilköğretim programı ve ders öğretme programları hakkında bizi bilgilendirir.					
2	...sınıf yönetimi teknikleri hakkında bizi bilgilendirir.					
3	...öğretim strateji ve yöntemleri hakkında bizi bilgilendirir.					
4	...öğretmenlik becerilerimizi geliştirmeye dönük bizlere seçenekler sunar.					
5	...çağdaş öğretim yöntemleri kullanmamız konusunda bizi teşvik eder.					
6	...öğretmenlik becerilerimizin gelişmesi için bizi değişik kaynaklara yönlendirir.					
7	...uygulama çalışmalarımızla ilgili olarak olumlu veya eksik yanlarımız konusunda dönütler verir.					
8	...ders plan/etkinliklerinin hazırlanmasında bizi bilgilendirir.					
9	...kuramsal bilgilerimizi gerçek sınıf ortamında uygulamamız konusunda bizi yönlendirir.					
10	...Öğretmenlik Uygulaması sürecinin planlanması aşamasında bizi yönlendirir.					
...					
...					
...					

Not: Uygulama Öğretme Elemanlığı Roller Ölçeğinin tamamına ulaşmak isteyenler, iletişim bilgilerinden araştırmacıya ulaşıp ölçeğin tamamını alabilirler.

E-posta adresi: alperaytac10@gmail.com

Cep no: 0505 7199711

EK 9

Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi
(Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalı Uygulama Koordinatörlerine Dönük)

Değerli Anabilim Dalı Okul Uygulama Çalışmaları Koordinatörü,

Bu anket, Eğitim Programları ve Öğretim alanında yapılmakta olan “Öğretmenlik Uygulamasında Dersi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlığının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans araştırması için gerekli olan verilerin bir bölümünü toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu ölçek aracılığıyla, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Başkanlıklarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında mesleki rehberlik yapmakla görevlendirilen uygulama öğretmenlerinin seçimine, yetiştirilmesine ve değerlendirilmesine ilişkin yürütmüş oldukları politikalarıyla ilgili bilgilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

Lütfen aşağıdaki soruları, kendi anabilim dalındaki uygulama öğretim elemanlığı ile ilgili çalışmalarınızı göz önünde bulundurarak yanıtlayınız. Göstereceğiniz ilgi ve yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Adres
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Programı Y.Lisans öğrencisi
Burdur
İletişim:
0505 7199711
e-posta: alperaytac10@gmail.com

Alper AYTAÇ

A-Seçme İşlemleri

1. Bu dönem anabilim dalı başkanlığınca Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına mesleki rehberlik yapmak üzere görev verdiğiniz uygulama öğretim elemanlarının seçiminde göz önünde bulundurulan özellikler ve bu özellikler arasında öncelik durumu:
(Lütfen öncelik özelliğini 1 (birinci), 2(ikinci), 3(üçüncü) ve 4(dördüncü) rakamları koyarak belirtiniz.)

- () Akademik unvan (öğrt. üyesi, öğrt. gör, okutman, uzman, arş.gör. vb.)
() Anabilim dalı öğretim elemanı olma
() Sınıf öğretmenliği tecrübesi
() Eğitim bilimleri ya da öğretim derslerine girme
() Başka.....

2. Bu dönem Öğretmenlik Uygulamasına gidecek gruplara mesleki rehberlik vermek üzere görevlendirilecek uygulama öğretim elemanı seçiminde anabilim dalı dışından görevlendirme durumu:

- ()Evet, yapıldı ()Hayır, yapılmadı

.....
.....
.....

Not: Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketinin tamamına ulaşmak isteyenler, iletişim bilgilerinden araştırmacıya ulaşıp anketin tamamını alabilirler.

E-posta adresi: alperaytac10@gmail.com
Cep no: 0505 7199711

EK 10

AÇIKLAMA VE TEŞEKKÜR-I

Sayın Öğretim Elamanı,

Bu araştırma Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığının çeşitli yönlerden değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Araştırmanın veri kaynakları olarak sınıf öğretmeni adayları ve sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörleri belirlenmiştir. Verilerin toplanması için size biri anket ötekisi ölçek olmak üzere iki tür veri toplama aracı gönderilmiştir. Sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörlerine yönelik hazırlanan anketin amacı, uygulama öğretim elemanlarının seçimi, görevlendirilmesi ve yetiştirilmesinde izlenen politikaları ortaya koymaktır. Sınıf öğretmeni adaylarına yönelik hazırlanan ölçeği amacı ise, uygulama öğretim elemanlarının mesleki rehberlik hizmetlerini değerlendirmektir. "Uygulama Öğretim Elemanlığı Rollerini" ölçeği fakültenizin sınıf öğretmenliği programı 1. öğretiminde öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğretmen adaylarına dönük hazırlanmıştır. "Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları Anketi" ise sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörlerine dönük olarak hazırlanmıştır.

Zarfin içerisinde, öğretmen adaylarına yönelik ölçekler ve sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörünüze ilişkin uygulanacak bir adet anket bulunmaktadır. Zarfin içerisinde veri toplama araçlarının içerisine konulması için üzerinde kargo gönderim adresi bulunan boş bir zarf bulunmaktadır. Veri toplama araçlarının geri gönderilmesi için yeniden **MNG** kargo firmasıyla lütfen "**karşı ödemeli**" biçimde göndermenizi rica ediyorum. Daha sağlıklı bir ulaşım olacağını düşündüğüm için gönderim adresi olarak danışman öğretim elemanımın adresini verdim.

Tüm bu çalışmalar onca iş yükünüze ek bir yük daha katacak, bunun için özür diliyorum. Şu an ayrı ayrı illerde yaptıklarınızı, hem parasal bakımdan hem zaman hem de fiziksel bakımdan tek başına yapma olanağımın olmadığını biliyorum. Tüm bunların bilincinde olarak, yaptığınız katkı için sizlere ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

Alper AYTAÇ
Yüksek Lisans Öğrencisi
05057199711
E-posta:
alperaytac10@gmail.com

Kargo Gönderim Adresi:

Yrd. Doç. Dr. Ramazan SAĞ
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü
Rektörlük Binası
MAKÜSEM
Burdur / Merkez

EK 11

AÇIKLAMA VE TEŞEKKÜR-II

Sayın Öğretim Elamanı,

Bu araştırma Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığının çeşitli yönlerden değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Araştırmanın veri kaynakları olarak sınıf öğretmeni adayları ve sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörleri belirlenmiştir. Fakat örneklememiz gereği size göndermiş olduğumuz veri toplama araçları sadece sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörünüze yönelik olan ankettir. "Uygulama Öğretim Elemanlığı Uygulamaları" isimli anket sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörlerine yönelik geliştirilmiştir.

Zarfın içerisinde sınıf öğretmenliği uygulama koordinatörünüze ilişkin uygulanacak bir adet anket bulunmaktadır. Zarfın içerisinde ayrıca anketin içerisine konulması için üzeri adres yazılı bir adet zarf ve posta pulu bulunmaktadır. Daha sağlıklı bir ulaşım olacağını düşündüğüm için gönderim adresi olarak danışman öğretim elemanımın adresini verdim.

Tüm bu çalışmalar onca iş yükünüze ek bir yük daha katacak, bunun için özür diliyorum. Şu an ayrı ayrı illerde yaptıklarınızı, hem parasal bakımdan hem zaman hem de fiziksel bakımdan tek başına yapma olanağımın olmadığını biliyorum. Tüm bunların bilincinde olarak, yaptığınız katkı için sizlere ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

Alper AYTAÇ
Yüksek Lisans Öğrencisi
05057199711
e-posta: alperaytac10@gmail.com

Posta Gönderim Adresi:

Yrd. Doç. Dr. Ramazan SAĞ
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü
Rektörlük Binası
MAKÜSEM
Burdur / Merkez

İletişim
e-posta:rsag20left@gmail.com

ÖZGEÇMİŞ

Bireysel Bilgiler

Adı Soyadı Alper AYTAÇ
Doğum Yeri ve Tarihi Edremit-Balıkesir / 1984

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı.
Yüksek Lisans Öğrenimi Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Programı.
Bildiği Yabancı Diller İngilizce.
Bilimsel Faaliyetleri MAEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Projesi. I. Uluslar arası Yaşayan Kuramcılar Konferansı / Burdur-2009

İş Deneyimi

Stajlar
Projeler
Çalıştığı Kurumlar Milli Eğitim Bakanlığı / 28.03.2009-...